

تستیم به آنگای زید
شماره ۳۱ افشاری
۱۳۸۰/۲۲۰

۱۹۴۰

کلمات قصار

لعلى بن ابى طالب امير المؤمنين (ع)

اندرزهای نقر حضرت امیرالمؤمنین
علی بن ابی طالب سلام الله علیه

ترجمه بفارسی و فرانسه

نگارشن

۱. ع. سپهر (مورخ الدوله)

چاپ از گلشانی - تهران

۱۳۵۱

دیباچه

امروز که این گنجینه حکمت را تقدیم عموم میدارم
نخست سر تعظیم و تواضع باستان آن کسانی فرود
میآورم که در میان قرون و اعصار مروج یا مدافع
آئینی بوده اند که کاخ نجابت و بزرگی و قدرت يك
ملت بر روی آن استوار شده است .

سزد که بین آن اشخاص نام خجسته صاحب
کلمات قصار در صف اول قرار گیرد .

اگر با چشم بیطرفی و بدون ملاحظات دینی
نظر کنیم علی علیه السلام نابغه بوده است دارای
خصائل افزون از بیان و اوصاف بیرون از گمان او را
مظهر العجائب خوانده اند از آنجا که در وجود کاملش
صفات عجیبه از حیث بینونت و تضاد مجتمع شده
سردار بزرگی که مسبب عمده جهان گشائی اسلام

بشمار میرود در عین حال در شعر و نثر و نحو و صرف و حکمت و ریاضیات و خطابه دارای بلندترین مقامات بوده با اینکه زهد مفرط و عشق بافریدگار در او حقارت کاملی نسبت به مرگ تولید کرده معذلت اهمیت بسیار بزندگی و به کار میداده در اجراء قوانین آرام نداشته و از هیچ سختی و شدت فروگذار نکرده اما قلبی بس رحیم و رقیق داشته و در باره تیره بختان و تهی دستان آن اندازه شفقت و مهربانی مینموده در تمام مدت خلافت دیناری از بیت المال ملت به مصرف خود و خانواده خود نرسانیده حتی از مزد آبیاری زمین و اجرت زحمت بازوی خویش هم سهم اعظم را بصاحبان حاجت و مسکنت بخش فرموده خود بانان جوین خشک بسر برده لباس پاره و مرقع در بر میکرده است .

هستند واقع شود تا بتوانند هر سه لسان را با یکدیگر
سنجیده و در فن ترجمه تجربتی بدست کنند و حتی
بعضی از آن نصایح را که جنبه اخلاقی و تربیت دارد

— ۴ —

الْمَطَامِعُ تُذِلُّ الرِّجَالَ الْمَوْتُ أَهْوَنُ مِنْ ذَلِّ السُّؤَالِ
طمع و آرزو را خوار و زبون سازد و مرگ از ننگ گدائی آسان تر آید
La cupidité abaisse l'homme. Pour l'homme
bien né, la mort est moins dure que la men-
dicité.

الْإِقْنَادُ نِصْفُ الْمَوْتِ مِثْلُهُ مِثْلُهُ
میان روی در خرج نیمی از زاد و توشه است
L'économie est la moitié des vivres.

الْجَهْلُ أَوَّلُ عَدُوِّكَ نادانی دشمنی است بس ناهنجار
L'ignorance est votre ennemi le plus odieux.

الْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفِي وَإِذَا قَدَرَ عَفَا
حویس وفا کند و چون نیرو یابد از گناه دشمن در گذرد
L'homme généreux tient les promesses qu'il a
faites, et quand il est puissant il pardonne à
son ennemi.

الْمُحْسِنُ حَيٌّ وَإِنْ نُقِلَ إِلَى مَنَازِلِ الْأَمْوَاتِ
نیکوکار زنده جاویدان است اگر چه در کوی خاموشانتن جای دهند
L'homme de bien vit même quand il a été
porté au champ des morts.

الْمَكْرُ بِمَنْ اَتَمَمْتَكَ كُفْرٌ نِيرَنكَ با آنکس که خود را بشو
سپارد کفر است

User de ruse envers celui qui se confie en
toi, c'est commettre une ingratitude révoltante.

الْعَادَةُ طَبْعٌ ثَانٍ عادت طبیعت و خوی ثانوی است

L'habitude est une seconde nature.

الْجَبَاحُ عُنْوَانُ الْعَطَبِ خیره سری سردفتر تباهی است

L'obstination de l'homme cause sa perte.

الْبَغْيُ يُحْرِبُ الدِّيَارَ ستم کشور را ویران سازد

L'injustice est la ruine des nations.

الْبَخِيلُ اَبَدًا ذَلِيلٌ الْحَسُودُ اَبَدًا عَلِيلٌ

چشم تنگ همیشه خوار و حسود همواره بیمار است

L'avare est toujours humilié, le jaloux est tou-
jours tourmenté.

الْندَمُ عَلَى الْخَطِيئَةِ يَمْحَاهَا بِشِيمَانِي كناه را پاک کند

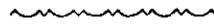
Le repentir absout les fautes.

Faute avouée est à moitié pardonnée.)

(Note du traducteur.)

اَلْمَوَدَّةُ نَسَبٌ مُسْتَفَادٌ دوستی بیگانه را خویشاوند کند

L'amitié est une parenté acquise.

اَلْحَقُّ اَنْهَجُ سَبِيلِ اَلْعِلْمِ خَيْرٌ دَلِيلٍ

راسنی نیکوترین راه و دانش بهترین راهنمای است

La vérité est le chemin le mieux tracé ; le savoir est le meilleur guide.

اَلْفِتْنَةُ يَنْبُوعُ الْاِخْرَانِ

آشوب سرچشمه بدبختی و سیه روز کاری است

La sédition est la source de beaucoup de malheurs.

اَلْعِلْمُ يَنْجِيكَ اَلْجَهْلُ يَرُدُّكَ

دانش تو را رستگار سازد و نادانی به تباهی اندازد

La science te sauve, l'ignorance te perd.

اَلتَّوَّاضِعُ يَرْفَعُ اَلتَّكْبِرُ يَضَعُ

فروتنی مرد را برافرازد و خود پسندی به پستی اندازد

La modestie élève, l'orgueil rabaisse.

الْكَذِبُ خِيَاةٌ دَرُوغُ خِيَاةٍ اسْت

Le mensonge est une perfidie.

الْحَسَدُ سِجْنُ الرُّوحِ رَشْكُ زَنْدَانِ جَانٍ وَرَوَانِ اسْت

La jalousie est la prison de l'âme.

الْمَوَدَّةُ أَقْرَبُ رَحِمٍ دُوسْتِي نَزْدِيكَ تَرِينِ خُوِيشَاوَنْدِي اسْت

L'amitié est la plus proche parenté.

أَخُوكَ مَنْ وَأَسَاكَ فِي الشَّدَةِ برادر تو آنکس است که هنگام
سیه روزی و تنگدستی از تو دستگیری کند

Ton frère est celui qui te vient en aide quand
tu es malheureux.

الْمَرْءُ عَدُوٌّ مَا جَهِلَ مَرْدٌ أَنْجَهَ رَا نَدَانَدِ دَشْمَنِ دَارِدِ

On est hostile à ce qu'on ignore.

الْصَادِقُ مُكْرَمٌ جَلِيلٌ الْكَاذِبُ مُهَانٌ ذَلِيلٌ

راستگو به فرزانیکی موصوف است و دروغ زن به پستی و خواری معروف
Celui qui dit la vérité est honorable, le men-
teur est méprisable.

الْعَدْوُ يُضَاعِفُ السَّيِّئَاتِ   یمان شکنی گناهان را دوچندان کند
La trahison aggrave les fautes.

الظُّلْمُ تَبِعَاتُ مُوَبِقَاتٍ
ستم دنباله های تباہ کننده در پی دارد
La tyrannie entraîne une série de périls.

التَّكْبَرُ عَيْنُ الْحَمَاقَةِ التَّبْدِيرُ عُنْوَانُ الْفَاقَةِ
خود پسندی همان ابله‌ی و گولی است و زیاد روی در خرج سر دفتر
بینوائی
L'orgueil n'est autre chose que la sottise; la prodigalité est mère de la pauvreté.

التَّقْوَى مِفْتَاحُ الْقَلْبِ   خدا شناسی کلید رستکاری است
La vertu est la clef du succès.

التَّقْوَى حِصْنٌ حَصِينٌ   پارسائی باروئی است بس استوار
La chasteté est une forteresse solide.

الْعَفْوُ زِينَةُ الْقُدْرَةِ   بخشایش قدرت را آرایش دهد
L'amnistie est la parure du pouvoir.

الْعَدْلُ قِوَامُ الرِّعِيَّةِ داد گستری پشیمان و شیرازه ملت است

La justice est le soutien du peuple.

التَّجَارِبُ عِلْمٌ مُسْتَفَادٌ آزمایش دانشی است بدست آمده

L'expérience est une connaissance acquise.

الصِّحَّةُ أَفْضَلُ النِّعَمِ تندرستی بهترین سود و نعمت ها است

La santé est le meilleur des biens.

الْعِلْمُ لَا يَنْتَهَى دانش را پایانی نیست

Le domaine de la science n'a pas de limites.

الْبَشَاشَةُ تَجْلِبُ الْمَوَدَّةَ خوشروئی و خندانی دوستی آورد

La douceur engendre l'amitié.

الْعَالِمُ حَيٌّ وَإِنْ كَانَ مَيِّتًا الْجَاهِلُ مَيِّتٌ وَإِنْ كَانَ حَيًّا

دانا زنده است اگر چه ببیرد و نادان مرده است هر چند زنده باشد

Le savant reste vivant même après sa mort;

l'ignorant est mort même de son vivant.

أَلَوْعْدُ قَرْضٌ وَالْبِرُّ إِجْرَاهُ وَعِدَةٌ وَامِيٌّ أَنْ يَأْتِيَ
بِوَفَايِ أَنْ يَأْتِيَ

La promesse est une dette dont le paiement
s'effectue par son accomplissement.

أَلْوَأْدُ مِنَ الْأَعْدَاءِ كَثِيرٌ بِكَ دُشْمَانٌ هَمٌّ سَيَّارٌ

Un seul ennemi est de trop.

أَلْغَرِيبُ مَنْ لَيْسَ لَهُ حَلِيبٌ

بِیگانه و دور افتاده آنکس است که او را دوست نیست

L'étranger est celui qui n'a pas d'amis.

أَلْمُسْتَشِيرُ مُتَحَصِّنٌ مِنَ السَّقَطِ الْمُسْتَبِدُّ مُتَهَوِّرٌ فِي الْغَلَطِ

آنکس که کار با استشاره کند ایمن از لغزش و سقط باشد و مستبد برای
تهور و ورزد و در غلط افتد

Celui qui demande et suit les conseils d'autrui
se garde de beaucoup d'erreurs; celui qui agit
seul s'expose à beaucoup de fautes.

أَللِّسَانُ سَبْعٌ إِنْ أَطْلَقَتْهُ عَقْرٌ زَبَانٌ دَرْنَدَةٌ رَا مَانِدٌ كَمَا كَرَّ
دِه‌ها کنی بگزد

La langue est comme une bête féroce; si tu
la lâches elle mord.

الْعِلْمُ كَثْرٌ عَظِيمٌ لَا يَفْنَى الْعَقْلُ تَوْبٌ جَدِيدٌ لَا يَبْلَى
دانش گنجی است شایگان که نابود نشود و خرد جامه است نوین که
فروسته نگردد

Le savoir est un vaste trésor qui ne s'épuise pas; la sagesse est un habit neuf qui ne s'use pas.

الْعَالِمُ يَنْظُرُ بِقَلْبِهِ وَخَاطِرِهِ الْجَاهِلُ يَنْظُرُ بِعَيْنِهِ وَنَاطِرِهِ
دانا بچشم دل و روان بینا است و نادان بچشم سرنگران است

L'homme instruit voit par le coeur et par l'esprit; l'ignorant ne voit que par ses yeux.

الصَّمْتُ بِغَيْرِ تَفَكُّرٍ خَرَسٌ خَامُوشِي بِيْرُونِ اَنْدِيْشَه وَتَفَكُّرٍ كَنْكِيْ اِسْت
Le silence sans réflexion est un mutisme.

الْغَشُوشُ لِسَانُهُ حَلْوٌ وَقَلْبُهُ مَرٌّ
مردم دو روی را زبانی آعشته به شیرینی و دلی انباشته به تلخی است

L'hypocrite a la langue douce et le coeur amer.

الْعَفْوُ تَأْجُ الْمَكَارِمِ كَنْشَتْ اَزْ كِنَاةِ اَفْسَرِ مَرْدَانِكِيْ اِسْت
L'indulgence est une vertu qui couronne toutes les qualités.

الْإِحْسَانُ يَسْتَعِيدُ الْإِنْسَانَ الْإِنْسَانُ الْإِحْسَانُ يُفْسِدُ الْإِحْسَانُ

بخشش مردم را به بندگی تو باز دارد و منت نهادن نیکی را تیره سازد
La bienfaisance crée la reconnaissance, mais
un bienfait reproché ; c'est plus un bienfait.

الْعَاطِفُ لَا عَيْشَ لَهُ   مرد ترسناک از زندگانی بهره نبرد

Le poltron ne jouit pas de la vie.

الْعِلْمُ يَدُلُّ عَلَى الْعَقْلِ فَمَنْ عَلِمَ عَقَلَ

دانش راهنمای خرد است پس آنکس که دانش آموخت خردمند شد
L'instruction mène à la sagesse, donc l'homme
instruit est sage.

الْكَيِّسُ مَنْ كَانَ يَوْمَهُ خَيْرًا مِنْ أَمْسِهِ

مرد تیز هوش آنکس است که امروزش از دیروز ستوده تر باشد
L'homme intelligent est celui qui sait être plus
heureux aujourd'hui qu'hier.

الْجَاهِلُ لَا يَعْرِفُ تَنْصِيحَهُ وَلَا يَقْبَلُ مِنَ النَّاصِحِ لَهُ

نادان گناه خود را نشناسد و بند از کس نپذیرد

L'ignorant ne reconnaît pas ses fautes et dé-
daigne les conseils.

الداعي بلا عمل كالقوس بلا وتر

کسی که بند دهد و خود کار نبندد کمانی را ماند که زه ندارد

Celui qui donne des conseils qu'il ne suit pas lui-même, ressemble à un arc sans corde.

.....

الكريم يجفو اذا عنف ويلين اذا استعطف اللئيم

يجفو اذا استعطف ولا يلين الا اذا عنف

آزاد مرد بر خاش نماید چون نکوهش بیند و نرمی آغازد چون مهربانی نکرد و فرومایه درشتی کند چون نوازش بیند و نرمی نکند مگر آنگاه که سختی نکرد

L'honnête homme se révolte contre la violence et se montre doux et sensible aux bons procédés. L'homme vil se montre dur et grossier devant la douceur et ne s'adoucit que devant la dureté.

.....

البلاغة ما سهل على النطق وخف على الفطنة

شیوائی آن است که آسان گذرد بر زبان و گرانی نکند بر هوش

L'éloquence est la facilité d'une parole aisée et légère à comprendre.

أَلْحَسَدُ دَاءٌ عَيَاءٌ لَا يَبْرُؤُ إِلَّا بِهَلِكِكَ الْحَاسِدِ أَوْ بِمَوْتِ
الْمَحْسُودِ حَسَدِ دَرْدِي اسْتَبِي دَرْمَانِ كَه سْتَرْدَه نَشُودِ مَكْرٍ بَه مَرَكِ
حاسد یا محسود

La jalousie est une maladie incurable qui ne cesse que par la mort de l'envieux ou de l'envié.

أَلشَّرِيرُ لَا يَظُنُّ بِأَحَدٍ خَيْرًا لِأَنَّهُ لَا يَرَاهُ يَطْمِئِنُّ نَفْسِهِ
بَدِ خَوَاهِ كَمَانِ خَوْشِ بَا هِيَجَكَسِ نَبْرَدِ زِيْرَا كَه نِيَكِي دَر نَهَادِ خَوِيْشِ
سرشته نمیند

L'homme méchant ne pense aucun bien de personne: comment pourrait-il supposer chez les autres une chose qui ne se trouve pas en lui?

أَلْحَازِمُ لَمْ يُؤَخَّرْ عَمَلَهُ يَوْمَهُ إِلَى غَدِهِ
دور اندیش کار امروز بفردا نیفکند

L'homme prévoyant ne remet jamais au lendemain ce qu'il peut faire le jour même.

أَلْعَجَلَةُ مَذْمُومَةٌ فِي كُلِّ أَمْرٍ إِلَّا فِيمَا يَدْفَعُ الشَّرَّ
شَتَابِ نَكُوْهِيْدَه اسْتَبِي دَر هَر كَارِ مَكْرٍ دَر آنْجَا كَه دَفْعِ شَرِّ كَنْدِ
L'impatience ne peut se justifier que si elle contribue à éloigner ou à éviter un mal.

أَلْطَمًا نِيَّةَ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ الْإِخْتِبَارِ مِنْ قُصُورِ الْعَقْلِ

اطمینان بهر کس پیش از آزمایش از کوتاهی خرد است

Avoir confiance en quelqu'un avant de le bien connaître, c'est manquer de sagesse.

أَشْرَفُ بِالْهَمِّ الْعَالِيَةِ لَا بِالرَّمِّ الْبَالِيَةِ

بزرگواری به همت بلند است نه باستخوان پوسیده نیاکان

La noblesse dérive des hautes qualités et non pas des os cariés des ancêtres.

أَلْقَلْبُ حَازِنُ اللِّسَانِ اللِّسَانُ تَرْجُمانُ الْإِنْسَانِ

دل گنجور زبان است و زبان نماینده انسان

Le coeur est le trésorier de la langue; la langue est l'interprète de l'homme.

أَلْأَصْدِقَاءُ نَفْسٌ وَاحِدَةٌ فِي جُسُومٍ مُتَفَرِّقَةٍ

یاران یابدار یک جان دارند در تن های پراکنده و بیشمار

Les amis sincères ont une seule âme dans des corps différents.

الْجَاهِلُ صَخْرَةٌ لَا يَنْفَجِرُ مَآوَاهَا وَشَجْرَةٌ لَا يَنْحَضِرُ عَوْدُهَا
وَآرْضٌ لَا يَظْهَرُ عَشْبُهَا

نادان سنگی است که آب آن روان نشود و درختی است که شاخ آن
برگ ندهد و زمینی است که گیاه از آن نروید

L'ignorant est un rocher dont l'eau ne coule pas, un arbre dont la branche ne verdit pas, un sol dont la plante ne bourgeonne pas.

النَّاسُ كَالشَّجَرِ شَرْبُهُ وَاحِدٌ وَثَمَرُهُ مُخْتَلِفٌ

مردم درختان را مانند آبرا به یکسان آشامند و میوه کوناگون دهند
Les hommes ressemblent aux arbres : croissance commune mais fruits différents.

الْكَلَامُ كَالدَّوَاءِ قَلِيلُهُ نَافِعٌ وَكَثِيرُهُ قَاتِلٌ

سخن داروی را مانند اندک آن سود دهنده و بسیارش کشنده باشد
La parole est comme un remède dont une petite dose est salutaire et une grande mortelle.

الْعِفَّةُ تُضَعِّفُ الشَّهْوَةَ يَا كِدَامَنِي شَهْوَتِ رَا فَرُو نَشَانِد

La chasteté affaiblit la volupté.

الْمَزَاحُ يُورِثُ الضَّغَائِنَ شوخی دشمنی زاید.

La plaisanterie engendre la haine.

الْعَاقِلُ صِنْدُوقٌ سِرِّهِ عَجِيبٌ

خردمند کنجینه رازش شکفت آور است

L'homme sage a un écrin merveilleux pour ses secrets.

الصِّدْقُ دَوَاءٌ مُنْجِحٌ راستی دارویی است که رستگار کند

La vérité est un remède efficace.

الْفُرْصَةُ تَمْرٌ مَرٌّ السَّحَابُ فَاَنْتَهَرُوا فَرَصَ النَّخِيرِ

فرصت مانند ابر در میگذرد پس آماده باشید تا از هنگام نیک بهره برید

L'occasion passe comme un nuage: profitez donc des bonnes occasions qui s'offrent.

الْعَالِمُ مَنْ عَرَفَ أَنَّ مَا يَعْلَمُ فِي بَيْتِهِ مِمَّا لَمْ يَعْلَمْ قَلِيلٌ

دانا کسی است که بداند آنچه را میداند بهلوی آنچه نمیداند اندک است

Le vrai savant est celui qui comprend que ce qu'il sait est peu à côté de ce qu'il ignore.

ارْضَ لِلنَّاسِ بِمَا تَرْضَاهُ لِنَفْسِكَ

روا دار برای مردم آنچه را برای خود میپسندی

Accorde à autrui ce que tu t'accorderais à toi-même.

انْتَقِمِ مِنْ جِرْصِكَ بِالْقُنُوعِ كَمَا تَنْتَقِمُ مِنْ عَدُوِّكَ بِالْقِصَاصِ

کیفر کش از آرز خود به سازش با اندک همچنانکه کیفر میکشی از دشمن خویش به قصاص

Venge-toi de ton avidité par ta sobriété, comme on se venge d'un ennemi par la loi du talion.

أذْ كُرْ مَعَ كُلِّ لَذَّةٍ زَوَالِهَا وَمَعَ كُلِّ نِعْمَةٍ انْتِقَالِهَا

یاد کن در هر لذتی زوال آنرا و در هر نعمتی انتقال آنرا

Au moment même du plaisir pense à sa fin et quand tu jouis d'un bienfait ressouviens-toi qu'il est passager.

اَلْكَذِبِ السَّامِيَةِ وَالنَّمِيمَةِ بَاطِلَةٍ كَاَنْتَ اَمَّ صَاحِبَةِ

سخن چینی را تکذیب کن خواه پایه آن بر دروغ خواه بر راست نهاده شده باشد

Condamne les propos malveillants, justifiés ou mal fondés.

اجْعَلْ نَفْسَكَ مِيزَانًا بَيْنَكَ وَبَيْنَ غَيْرِكَ فَأَحِبِّ لَهُ مَا تُحِبُّ لِنَفْسِكَ وَأَكْرَهُ لَهُ مَا تَكْرَهُ لَهَا وَاحْسِنْ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسِنَ إِلَيْكَ وَلَا تَظْلِمَ كَمَا تُحِبُّ أَنْ لَا تُظْلَمَ

نفس خویش را در میان خود و دیگران میزانی استوار کن پس دوست دار چیزی را از برای دیگری که از بهر خود دوست داری و ناپسند شمار در باره او آنچه را که در باره خود ناشایسته می بینی و نیکوئی کن چنانکه دوست داری با تو نیکوئی کنند و ستم روا مدار چنانکه دوست داری با تو ستم نمایند

Place ta propre personne comme balance entre toi-même et les autres: aime donc pour eux tout ce que tu aimes pour toi-même et déteste pour eux tout ce que tu détestes pour toi-même. Fais le bien que tu aimes qu'on te fasse et n'opprime pas puisque tu n'aimes pas à être opprimé.

أَشْكُرْ عَلَيَّ مَنْ أَنْعَمَ إِلَيْكَ وَأَنْعِمْ إِلَيَّ مَنْ شَكَرَكَ
سیاس گذار بر کسی که با تو نیکی کند و نیکی کن با کسی که تو را سیاستگذار باشد

Sois reconnaissant envers ton bienfaiteur et bienfaisant envers celui qui te montre sa reconnaissance.

إِمْلِكْ حَمِيَّةَ نَفْسِكَ وَ سَوْرَةَ غَضَبِكَ حَتَّى يَسْكُنَ غَضَبُكَ
وَ يُدُوبَ إِلَيْكَ عَقْلُكَ آتَشَ تَنْدِي وَ افروختگی را باب برد باری
فرو نشان تا خشم تو آرام شود و خردو عقل تو بسوی تو باز گردد
Maîtrise ta colère. Avec le calme la sagesse te
reviendra.

إِضْرِبْ خَادِمَكَ إِذَا عَصَى اللَّهَ وَ اعْفُ عَنْهُ إِذَا عَصَاكَ
کیفرده بنده خود را چون نافرمانی خدای کند و از وی درگذر چون
تو را نافرمانی کند
Punis ton serviteur s'il désobéit à Dieu et
pardonne-lui s'il te désobéit.

اسْتَشِرْ عَدُوَّكَ الْمَاقِلَ وَ احْذِرْ رَأْيَ صَدِيقِكَ الْجَاهِلِ
با دشمن دانا مشورت نما و از رای دوست نادان گریزان باش
Consulte même un ennemi sage et évite les
conseils d'un ami ignorant.

اقْبَلْ عُذْرَ مَنْ اعْتَذَرَ إِلَيْكَ
بپذیر عذر کسی را که بسوی تو از در پوزش در آید
Accepte l'excuse de celui qui te demande pardon.

أَكْرِمْ نَفْسَكَ عَنْ كُلِّ ذَنْبَةٍ وَإِنْ سَأَقَتْكَ إِلَى الرَّعْبِ
فَأَنْتَ لَنْ تَعْتَاضَ بِمَا تَبْدُلُ مِنْ نَفْسِكَ عِوَضًا

گرامی بدار خویشتن را از پستی و خوار مایگی اگر چه ترس و بیم
تورا بر آن دارد زیرا بجای آبروی از دست داده چیزی بدست نتوانی کرد
Garde ton amour-propre de toute bassesse et
ne fléchis pas devant la cruauté: tu ne trou-
verais pas d'équivalence à ton honneur blessé.

أَبْدُلْ لِمَدِّ يَدِكَ كُلَّ الْمَوَدَّةِ وَلَا تَبْدُلْ لَهُ الطَّمَأْنِينَةَ

بیخس مر دوست خود هر گونه دوستی جز آنکه راز خویش بدوستیاری
Que ton cœur soit généreux pour ton ami
mais réservé dans sa confiance.

ارْفُقْ بِالْبَهَائِمِ وَلَا تُسَوِّ بِلَحْمِهَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْهَا فَوْقَ

طَاقَتِهَا با چارویایان به مهربانی رفتار کن بر تن آنان آزار مرسان
و بیرون توانایشان بر آنها بار منه

Sois bon pour les animaux, ne les maltraite
pas et ne les charge pas audessus de leurs
forces.

اسْتَشِرْ أَعْدَاءَكَ تَعْرِفْ مِنْ رَأْيِهِمْ مَقْدَارَ عَدَاوَتِهِمْ وَ
مَوَاضِعَ مَقَاصِدِهِمْ بادشمنان خویش از درشور و کنگاش در آیی

تا از رای آنها اندازه دشمنی آنان را بشناسی و نقطه نظر ایشان را دریابی
Consulte tes ennemis pour connaître leur pen-
sée, et par ce moyen apprendre le but qu'ils
poursuivent et le degré de leur haine.

إِبْدَاءَ السَّائِلِ بِاللَّئِوَالِ قَبْلَ السُّؤَالِ فَإِنَّكَ إِنْ أَحْوَجْتَهُ إِلَى
سُؤَالِكَ أَخَذْتَ مِنْ حُرِّ وَجْهِهِ أَكْثَرَ مِمَّا أَعْطَيْتَهُ

آغاز کن به بخشش در باره خواهنده پیش تر از آنکه بخواهد زیرا
چون او را به پرسشی از خود نیازمند ساختی افزون از آنچه بدو داده
باشی از آبروی او گرفته باشی

Donne au pauvre avant qu'il ne mendie; car
si tu le mets dans la nécessité de te tendre
la main, tu lui prendras de son amour-propre
plus que la valeur de ton aumône.

أَكْرِمْ ذَوِي رَجَمِكَ وَوَقِّرْ حَالِمِيهِمْ وَأَحْلِمْ سَفِيهِهِمْ وَتَبَسَّرْ
لِمُعْسِرِهِمْ فَإِنَّهُمْ لَكَ نِعْمَ الْعِدَّةُ فِي الرَّخَاءِ وَالشَّدَّةِ

خویشاوندان خود را گرامی دار خردمندان ایشان را بزرگ شمار و با
بی خردان ایشان بردبار باش هر گاه تنگدست باشند گره از نازشان
بگشای چه آنها از برای تو بهتر کمک و یارند هنگام سستی و سختی

Sois généreux envers ton prochain: respecte-

le s'il est sage, tolère-le s'il est sot, aide-le s'il est pauvre; car il pourra être pour toi le meilleur appui dans les diverses péripéties de la vie.

إِسْمَعْ تَعَلَّمَ وَاسْكُتْ تَسَلَّمَ

گوش فرا دار تا دانش آموزی زبان در کش تا آسودد مانی

Ecoute, tu t'instruiras; reste silencieux, tu ne risqueras rien.

إِعْدِلْ تَدُمَّ لَكَ الْقُدْرَةُ كَارَ بِهِ دَادَ كُنْ تَاهْمَارَهُ تَوَانَا مَانِي

Pratique la justice et ton pouvoir durera.

أَكْثِرِ النَّظَرَ إِلَى مَنْ فَضِّلْتَ عَلَيْهِ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ أَبْوَابِ

الشُّكْرِ فَرَاوَانِ نَكَرَانَ بَاشِ بِسَوِي كَسِي كَهْخَدَاوَنْدَتِ بَرُوِي بَرْتُوِي

داد چه این رفتار دری است از سپاس و نیایش پروردگار

Jette souvent un regard attentif sur ton inférieur: c'est une manière d'exprimer ta reconnaissance envers le Ciel qui t'a placé dans une situation meilleure.

اجْتَنِبْ مُصَاحِبَةَ الْكُذَّابِ فَإِنْ اضْطَرَّرْتَ إِلَيْهِ فَلَا

تُصَدِّقْهُ وَلَا تُعَلِّمَهُ إِنَّكَ تَكْذِبُ فَإِنَّهُ يَنْتَقِلُ عَنْ وُدِّكَ

وَلَا يَتَّبِعْ عَنْ طَبِئِهِ

از آمیزش بادروغ زن دوری جوی و اگر از دیندار او ناکویر هاندی
گفتار او را تصدیق منمای و آگاه مساز او را که گفته تو را دروغ
پنداشتیم چه او از دوستی تو بگردد و از خوی بد خویش باز نگردد

Evite de fréquenter le menteur. Si tu es obligé
d'avoir affaire à lui, ne l'approuve pas mais
ne lui laisse pas comprendre que tu sais qu'il
ment, car il renoncerait plutôt à ton amitié
qu'à son caractère de menteur.

إِنَّهُوَ اللَّهُ الَّذِي إِنْ قُلْتُمْ سَمِعَ وَإِنْ أَضْمَرْتُمْ عَلِمَ

بترسید از خدای آنچنانی که اگر بگوئید می شنود و اگر از اندیشه
بگنزانید میداند

Craignez Dieu qui entend ce que vous dites
et qui connaît toutes vos pensées.

أَعْجِبُوا هَذَا الْإِنْسَانَ يَنْظُرُ بِشَحْمٍ وَ يَتَكَلَّمُ بِلَحْمٍ وَ

يَسْمَعُ بِعَظْمٍ وَ يَنْفَسُ مِنْ نُحْرٍ

شگفتی آید از این آدمی که مینگرد به بیه و سخن میکند به یاره
گوشت و میشتود باستخوان و نفس میکشد به پرده بینی

Quelle merveille que l'homme: il voit à l'aide
d'une matière grasse, parle par la chair, entend
par l'os et respire par le pharynx!

اسْتَعِيذُوا بِاللَّهِ مِنْ سُكْرِ الْغِنَاءِ فَإِنَّ لَهُ سُكْرَةً بَعِيدَةً
الإفاقية يناه كبريد بخدا از مستی دارائی که این مستی بس دیر
فرو نشیند

Ayez recours à Dieu contre l'ivresse de l'opulence dont on ne se guérit que très difficilement.

اسْتَحْيُوا مِنْ الْفِرَارِ فَإِنَّهُ عَارِفِي الْأَعْقَابِ وَنَارِ يَوْمِ الْحِسَابِ
شرم آورید از گریختن هنگام جنگ چه برای فرزندان و بازماندگان
شما ننگ است و در روز رستاخیز با آتش دوزخ پاداش خواهید گرفت
Ayez honte de fuir au moment du combat: ce serait le déshonneur pour vos descendants, et pour vous l'enfer au jour du Jugement.

إِظْهَرُوا سُوءَ الظَّنِّ مِنْكُمْ بِدِ كَمَا نِي رَا از خویشتن دور سازید
Ne soyez pas soupçonneux.

أَضْرَبُوا بَعْضَ الرَّأْيِ بِبَعْضٍ يَتَوَلَّدُ مِنْهُ الصَّوَابُ
کنگاش کنید و اندیشه هارا با یکدیگر بسنجید تا از آن میانه راستی زاید
Du choc des opinions jaillit la vérité.

اعْرِفُوا الْحَقَّ لِمَنْ عَرَفَهُ لَكُمْ صَغِيرًا كَانِ أَوْ كَبِيرًا

وَصَغِيرًا كَانِ أَوْ ذَرَفِيًّا بِشِتْسَايِدِ حَقِّ آنَكْسِ رَا كِه حَقِّ شَمَا بِشِتَاخْتِ

حورد باشد یا بزرگ فرومایه باشد یا باند یا به

Respectez le droit de celui qui respecte le
vôtre, quels que soient sa situation, son âge
et son rang.

أُصِدُّوا فِي أَقْوَالِكُمْ وَأَخْلَصُوا فِي أَعْمَالِكُمْ

در گفتار خود راست و در رفتار و کردار خویش پاک و بی آلابش باشید

Soyez véridiques dans vos paroles et sincères
dans vos actions.

إِحْتَرِسُوا مِنْ سَوْرَةِ الإِطْرَاءِ وَالمَدْحِ فَإِنَّ لَهَا رِيحًا

حَمِيْمَةً فِي القَلْبِ باز دارید خویشتن را از گوش فرادادن به

ستایش فراوان خود که کند آن دل را تباه سازد

Gardez-vous d'écouter les éloges exagérés qu'on
vous fait: ils répandent une mauvaise odeur
qui corrompt et avilit le cœur.

أُظْلِمُوا العِلْمَ تَعَرَّفُوا بِهِ وَاعْمَلُوا بِهِ تَكُونُوا مِنْ أَهْلِهِ

بجوئید دانش را تابدان شناخته شوید و بکار بندید آنرا تا در شمار

داناانان باشید

Cherchez le savoir, faites-vous connaître de lui. pratiquez-le vous deviendrez savant.

اِكْتَسِبُوا الْعِلْمَ يُكْسِبِكُمُ الْجَاهَ

دانش آموزید تا شمارا بزکمی و سرفرازی دهد

Cultivez la science pour être dignes d'une situation honorable et considérée.

اشْرَبُوا مَاءَ السَّمَاءِ فَإِنَّهُ يُطَهِّرُ الْبَدَنَ وَ يَدْفَعُ الْأَسْقَامَ

بیاشامید از باران آسمان که تن را پاکیزه گرداند و بیماریها را ببرد
Buvez de l'eau du ciel; la pluie nettoie l'organisme et éloigne les maladies.

إِيَّاكَ وَالنَّمِيمَةَ فَإِنَّهَا تَنْزِعُ الضُّغَيْنَةَ وَ تَبْعِدُ عَنِ اللَّهِ وَالنَّاسِ

یرهیز باد تو را از سخن چینی که تخم کینه میفشاند و تو را از خدا و مردم دور میدارد

Garde-toi de la médisance: elle sème le germe de la rancune et t'éloigne de Dieu et des hommes.

إِيَّاكَ وَالغَضَبَ فَإِنَّ أَوَّلَهُ جُنُونٌ وَ آخِرُهُ نَدَمٌ

تورا از خشم آوردن که آغاز آن دیوانگی و فرجام آن پشیمانی است

Garde-toi de la colère; car elle commence par la folie et finit par le repentir.

إِيَّاكَ أَنْ تُثْنِي عَلَيَّ أَحَدٍ إِمَّا لَيْسَ فِيهِ فَإِنَّ فِعْلَهُ يُصَدِّقُ
عَنْ وَصْفِهِ وَيُكَذِّبُكَ

برهیز یاد تو را از ستایش کسی بآنچه در او نیست زیرا کردار وی
چگونه‌گی او را بدستی نشان میدهد و دروغ تو را آشکار میسازد
Garde-toi de louer quelqu'un des qualités dont
il est dépourvu: ses actes le dépeignent et te
démentissent.

إِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الْوَالِهَةِ بِالنِّسَاءِ وَالْإِغْرَاءِ بِاللَّدَاتِ فَإِنَّ
الْوَالِهَةَ مُمْتَحَنٌ وَالْمُغْرِيَّ بِاللَّدَاتِ مُمْتَهَنٌ

برهیز از اینکه فراوان شیدای زنان باشی و بی تاب در کامرانی چه
شیفته زنان دررنج و سختی افتد و فریفته به کامروائی‌ها خوار و زبون شود
Garde-toi d'une passion ardente pour les femmes
et ne soie pas avide de plaisirs: dans le pre-
mier cas tu es éprouvé par le malheur, dans
le second méprisé et humilié.

إِيَّاكَ وَالْكَلَامَ فِيمَا لَا تُدْرِفُ طَرِيقَتَهُ وَلَا تَعْلَمُ حَقِيقَتَهُ
فَإِنَّ قَوْلَكَ يَدُلُّ عَلَيَّ عَقْلِكَ وَعِبَارَتُكَ تُنْبِئُ عَنِ مَعْرِفَتِكَ
برهیز از سخن کردن در چیزی که نمیشناسی راه و روش آن را و
تصیلاتی پایه و نهاد آنرا زیرا گفتار تو رهنمون خرد و سخن تو
نشانه دانش تو است

Garde-toi de commenter un fait que tu ne connais pas à fond et dont tu ignores l'exactitude. Ta parole reflète ton intelligence et ton expression montre ton savoir.

.....

أَحْذَرُ كُلَّ عَمَلٍ إِذَا سُئِلَ عَنْهُ عَامِلُهُ اسْتَحْيَ مِنْهُ وَأَنْكَرَهُ
خوبشترن را نگاهدار از کرداری که اگر از خداوند آن پرسش شود
شرمگین گردد و انکار کند

Evite un acte, nié par son auteur confus.

~~~~~

أَحْذَرِ اللِّسَانَ فَإِنَّهُ سَهْمٌ يَخْطِي

بترس از لغزش زبان چه تیری است که به نشانه نشیند

Crains ta langue: c'est une flèche qui manque le but.

~~~~~

أَحْذَرُ كُلَّ أَمْرٍ إِذَا ظَهَرَ أَرْزَى بِصَاحِبِهِ وَحَقَرَهُ

بیرهیز از کاری که اگر آشکار شود خداوندش را فرومایه و
خوار گرداند

Prends garde de commettre un acte dont la divulgation jetterait le discrédit sur son auteur et l'avilirait.

~~~~~

أَحَقُّ النَّاسِ بِالرَّحْمَةِ عَالِمٌ يُجْرِي عَلَيْهِ حُكْمُ جَاهِلٍ

وَكَرِيمٌ يَسْتَوِي عَلَيْهِ لَيْمٌ وَبَرٌّ يَسْلُطُ عَلَيْهِ فَاجِرٌ

سزاوارترین مردم به دلجوئی و مهربانی دانائی است که فرمان نادانی
بروی روان باشد و راد مردی که ناکسی بروی چیره آید و پرهیز
کاری که نابکاری بر او زورمند گردد

L'homme le plus digne de pitié est le savant
commandé par un ignorant, le généreux dirigé
par un avare, le pieux dominé par un débauché.

أَفْضَلُ النَّاسِ رَأْيًا مَنْ لَمْ يَسْتَعْنِ عَنْ مُشِيرٍ

باند پایه ترین مردم در اندیشه و خرد آنکس است که خود را از
کنگاش بی نیاز نداند

L'homme le plus sage est celui qui ne dédaigne
pas les conseils.

أَحْمَقُ النَّاسِ مَنْ ظَنَّ أَنَّهُ أَعْقَلُ النَّاسِ كَوْلُ نَرٍ وَنَادَانِ تَرِينٍ

مردم کسی است که خود را خردمند تر از هر کس گمان برد

L'homme le plus stupide est celui qui se croit
le plus sage.

أَقْبَحُ أَعْمَالِ الْمُقْتَدِرِ الْإِنْتِقَامُ

زشت ترین کردار مرد توانا کینه کشی است

L'acte le plus odieux d'un puissant est la ven-
geance.

أَحْسَنُ الْعَدْلِ نَصْرَةُ الْمَظْلُومِ

بهترین داد گستری یاری ستم‌دگان است

La meilleure forme de l'équité est de secourir l'opprimé.

أَعْجَزُ النَّاسِ مَنْ عَجَزَ عَنْ إِصْلَاحِ نَفْسِهِ

بیچاره‌ترین مردم کسی است که از تیمار خویشتن بیچاره ماند

L'homme le plus incapable est celui qui se montre impuissant à se corriger lui-même.

أَغْلَبُ النَّاسِ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ بِعِلْمِهِ

توانا‌ترین مردم آنکس است که به نیروی دانش برخواش و آرزوی خویش چیره شود

L'homme le plus fort est celui qui sait vaincre sa passion par sa raison.

أَمَقَّتْ الْخَلَائِقُ إِلَى اللَّهِ الْفَقِيرُ الْمَرْهُوُّ وَالشَّيْخُ الزَّانِي

ناستوده‌ترین مردم نزد خداوند گدای خودخواه

و پیر زناکار و دانای بزه‌کار است

L'homme le plus détesté de Dieu est le pauvre orgueilleux, le vieillard adultère, le savant débauché.

أَنْفَعُ الْعِلْمِ مَا عُمِلَ بِهِ

سودمندترین دانش آن است که بدان رفتار شود

Le plus utile savoir est celui que l'on met en pratique.

أَقْبَحُ الصِّدْقِ تَنَاءُ الرَّجُلِ عَلَى نَفْسِهِ

ذشت‌ترین راستی‌ها ستایش مرد است از خویشتن

La plus laide vérité est celle par laquelle on fait l'éloge de soi-même. (Oh! que la louange est fade lorsqu'elle réfléchit vers le lieu d'où elle part. Montesquieu.)

أَفْضَلُ النَّاسِ أَنْفَعُهُمُ النَّاسِ

ستوده‌ترین مردم کسی است که برای مردم سودمندتر باشد

Le meilleur des hommes est celui qui est le plus utile à ses semblables.

أَنْفَعُ الدَّوَاءِ تَرْكُ الْاُمْنَى

سودمندترین داروها رها کردن آرزوهاست

L'abandon des désirs est le remède le plus utile.

أَحْسَنُ الْمَقَالِ مَا صَدَقَهُ الْأَفْعَالُ

بهترین گفتار آن است که با کردار راست آید

La meilleure parole est celle qui se conforme à l'action.

أَفْضَلُ النَّاسِ مَنْ كَظَمَ عَيْظَهُ وَحَلَمَ عَنْ قَدَرِهِ

گزیده ترین مردم کسی است که خشم خود را فرو نشاند و هنگام توانائی بردباری کند

L'homme de grand mérite est celui qui sait étouffer sa colère et ne pas abuser de sa puissance.

.....

أَعْلَمُ النَّاسِ مَنْ لَمْ يُنْزَلِ الشَّكُّ يَقِينَهُ

داناترین مردم کسی است که شك و گمان یقین او را نزدايد

L'homme le plus ferme dans son savoir est celui dont la conviction n'est pas atteinte par le doute.

.....

أَحْمَدُ مِنَ الْبِلَاغَةِ الصَّمْتُ حِينَ لَا يَنْبَغِي الْكَلَامُ

ستوده ترین سخن شیوا خاموشی است هنگامی که سخن کردن شایسته و سزاوار نیست

Le silence est l'éloquence même lorsqu'il ne convient pas de parler.

أَحْسَنُ الصِّدْقِ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ

بهترین راستی بسر بردن بیمان است

La plus louable sincérité est de tenir ses promesses.

اجْتِنَابُ السَّيِّئَاتِ أَوْلَى مِنْ اِكْتِسَابِ الْحَسَنَاتِ

دوری جستن از گناه شایسته تر باشد تا در پی نیکوکاری رفتن

Eviter les fautes vaut mieux que faire le bien.

أَبْلَغُ نَاصِحٍ لَكَ الدُّنْيَا لَوْ اِتَّصَحَّحَتْ

کیتی تو را شیواترین بند آموز است اگر پذیرای بند شوی

La vie sera ta meilleure conseillère si tu acceptes ses conseils.

أَحْسَنُ الْكَلَامِ مَا لَا يَمْجُهِ الْأَذَانُ وَلَا يُتْعَبُ فِهُمَهُ الْأَذْهَانُ

زیبا ترین سخن آن است که گوش آن را دور نیفکند و هوش از بی بردن بدان در رنج و شکنج نیفتد

La meilleure parole est celle qui ne choque pas l'oreille et dont la compréhension ne fatigue pas l'intelligence.

إِذَا طَابَتِ الْكَلَامُ نِيَّةُ الْمَتَكَلِّمِ قَبْلَهُ السَّامِعُ وَإِذَا خَالَفَ

نِيَّتَهُ لَمْ يَقَعْ مَوْقَعُهُ

هر گاه سخن با نیت و آهنگ گوینده برابر باشد شنونده آنرا بپذیرد و گرنه در جای خود استوار نباشد (سخن کز دل بر آید لاجرم در دل نشیند)

Si la parole est en accord avec la pensée de l'orateur, l'auditeur l'accueillera; autrement, elle ne produira aucun effet sur lui.

(N. D. T.—Comparer avec cette remarque de Metternich:

„Le langage est donné à l'homme pour pouvoir déguiser sa pensée!)

.....
إِذَا ظَهَرَ غَدْرُ الصَّدِيقِ سَهْلَ هَجْرُهُ

هر گاه دورویی و فریب از دوست آشکار شود دوری از او آسان آید
Si une perfidie s'observe chez un ami sincère, la rupture avec lui sera chose facile.

~~~~~  
إِذَا قَدَرْتَ عَلَى عَدُوِّكَ فَاجْعَلِ الْعَفْوَ عَنْهُ شُكْرًا لِلْقُدْرَةِ عَلَيْهِ

هر گاه بر دشمن توانا شدی بسیار نیرو یافتن بروی او را ببخشای  
Lorsque tu as triomphé de ton ennemi, pardonne-lui en rendant grâce à Dieu de t'avoir donné la force de le vaincre.

.....  
إِذَا كَانَ الْقَضَاءُ لَا يَرُدُّ قَالَ احْتِرَاسٌ بَاطِلٌ

اگر آن است که سر نوشت باز نگردد پرهیز بیهوده است  
Quand la fatalité agit toutes les précautions sont vaines.

إِذَا صَنَعْتَ مَعْرُوفًا فَاسْتُرْهُ إِذَا صَنَعَ إِلَيْكَ مَعْرُوفًا فَانْشُرْهُ

اگر در باره کس نیکویی کردی پوشیده دار و اگر کس در باره تو نیکویی کرد آشکار ساز

Cache le bien que tu fais et divulgue celui dont tu es l'objet.

إِذَا فَرَغْتَ ذَنْبًا فَكُنْ نَادِمًا

چون گناه را برداشتی و از آن رهائی یافتی پشیمان باش

Quand tu as commis un péché, repens-toi.

إِذَا كَمَلَ الْعَقْلُ تَقَصَّصَتِ الشَّهْوَةُ

چون حرد به فرونی رسد خواهش و شهوت کاستی گیرد

Quand l'intelligence se développe la volupté s'émousse.

.....

إِذَا لَمْ تَكُنْ عَالِمًا نَاطِقًا فَكُنْ مُسْتَمِعًا وَاعِيًا

اگر گوینده دانا نیستی پس شنونده پذیرا باش

Si tu n'es pas un causeur brillant et érudit, sois donc un auditeur attentif.

~~~~~

إِنَّ لِلَّهِ مَلَكَائِيْلًا فِي كُلِّ يَوْمٍ يَا أَهْلَ الدُّنْيَا لِدُوا لِلْمَوْتِ

وَ ابْنُوا لِلْخَرَابِ وَ اجْمَعُوا لِلذَّهَابِ هَمَانَا خَدَوْنِد بَكْتَا رَا فَرَشْتَه

است که هر روز آوا میدهد ای مردم جهان فرزند بیاورید از برای مردن و بسازید از برای ویران شدن و فراهم شوید از برای کوچ کردن

Un ange céleste proclame chaque jour :

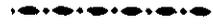
ô gens du bas-monde, engendrez pour la mort, construisez pour la destruction, groupez-vous pour le départ!

إِنَّ الدُّنْيَا ظِلُّ الْعَمَامِ وَحُلْمُ الْمَنَامِ وَالْفَرَحُ الْمَوْضُوءُ
بِالْغَمِّ وَالْعَسَلُ الْمَشُوبُ بِالسَّمِّ هَمَانَا كَيْنِي سَايَةُ اِبْرَ وَخَوَابِ

خفته را ماند شادی آن با اندوه بیوسته و انگبینش با زهر آغشته است

Le monde n'est qu'une ombre, un songe. La joie y est mêlée à la tristesse et le miel au fiel.

إِنَّ مَاضِيَ يَوْمِكَ مُنْتَقِلٌ وَبَاقِيَهُ مَتَّهِمٌ فَأَعْتَنِيهِمْ وَقَتَكَ بِالْعَمَلِ

همانا روز گذشته در گذشت و آینده آشکار نیست پس امروز را برای کار از دست مده (بگذشته را نیایی و آینده را ندانی) * گر فرصت است

کاری ایندم کنیت باید تقوی

Une partie de tes jours est passée, le reste en est douteux; profite donc de ton temps pour travailler.

إِنَّ الدَّهْرَ لَخَصِمٌ غَيْرٌ مَخْصُومٍ وَمُحْتَكِمٌ غَيْرٌ مَظْلُومٍ وَ

مُحَارِبٌ غَيْرٌ مَحْرُوبٍ همانا روزگار بی آنکه با او دشمنی کنی
ستیزگی آغازد و بی آنکه با او ستم کنی مرتو زور آور شود و بی
آنکه با او رزم جوئی ما نوسر جنگ و نبرد دارد

La vie est une ennemie que tu n'as pas provoquée; elle t'opprime sans avoir été opprimée; elle te combat sans avoir été attaquée.

إِنَّ الدُّنْيَا كَالْحَيَّةِ لَيِّنٌ مَسْهَا فَاتِلٌ سَمِّهَا

جهان مار را ماند که دست بسودن بر آن نرم و پسندد است و زهر
آن کتند

Le monde ressemble à un serpent dont le contact est doux et la morsure mortelle.

إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَأَخْرِجُوا حُبَّ الدُّنْيَا مِنْ قُلُوبِكُمْ

اگر دوست مدارید خدای را پس دوستی این جهان را از دل بیرون کنید

Si vous aimez Dieu, arrachez de votre cœur l'attachement à ce monde.

إِنِّي لَا أُحِبُّكُمْ عَلَي طَاعَةِ اللَّهِ إِلَّا وَآسِيقُكُمْ إِلَيْهَا

وَلَا أَنهَيْكُمْ عَنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ إِلَّا وَانْتَهَى قَبْلُكُمْ عَنْهَا

منم که برسی انگیزم شما را بر فرمانبرداری خدای مگر آنکه پیشی

گرفته باشیم بر شما و باز نمیدارم شما را از نافرمانی یزدان جز آنگاه که
پیش از شما خوبستن را باز داشته باشم

Je ne vous exhorte pas à l'obéissance à Dieu
avant de lui obéir moi-même, et je ne vous
défends pas les péchés avant de m'en défendre.

إِنَّكُمْ إِلَىٰ انْفَاقِ مَا كَسَبْتُمْ أَحْوَجُ مِنْكُمْ إِلَىٰ اكْتِسَابِ

مَا تَجْمَعُونَ شما ببخشش آنچه اندوخته اید نیازمند ترید از بدست

آوردن آنچه فراهم میکنید

Prodiguez ce que vous avez amassé plutôt
que d'accumuler de nouvelles richesses.

إِنَّمَا الشَّرَفُ بِالْعَقْلِ وَالْأَدَبِ لَا بِالْمَالِ وَالْحَسَبِ

سر فرازی و سر بلندی به خرد و فرهنگ است نه به دارائی و دودمان

La noblesse dépend de l'intelligence et de l'é-
ducation, non pas de la richesse et de la
naissance.

إِنَّمَا يَعْرِفُ الْفَضْلَ لِأَهْلِ الْفَضْلِ أَوْلُو الْفَضْلِ

خداوندان دانش برتری و فزونی دانش پژوهان را می شناسند

(قدر زور زگر شناسد قدر گوهر گوهری)

Ce sont les gens de mérite qui reconnaissent
la valeur des hommes de talent.

آفة الكلام الإطالة آفت گفتار به درازا سخن کردن است

Le fléau du discours est le remplissage.

آفة العلم ترك العمل به آفة العمل ترك الإخلاص فيه

آفت دانش کار نیستن آن و آفت کار دلبستگی نداشتن بدان است

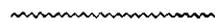
Le fléau du savoir est le manque de mise en pratique; celui du travail est le manque de dévouement.

آفة العامة العالم الفاجر آفة العدل السلطان الجائر

آفت جان مردم دانشمند نا پرهیز کار و آفت داد گستری پادشاه ستم کار است

Le fléau du peuple est le savant débauché; celui de la justice est le tyran.

بِالْبِرِّ يَسْتَعْبِدُ الْحُرُّ به نیکی آزادگان را توان بنده ساخت

Par la bienfaisance tu fais de l'homme libre ton esclave.

بِرُكُوبِ الْأَهْوَالِ تُكْسِبُ الْأَمْوَالَ بِالصِّدْقِ تَنْزِينُ

الْأَقْوَالِ با سختی و دروغ است که گنج بدست آید و با راستی است

که گفتار زیب و زیور گیرد

On gagne la fortune en risquant. On embellit
ses paroles par la vérité.

بِالْكَيْدِ يَتَرَيَنَّ أَهْلُ النِّفَاقِ

مردم دو روی بدروغ خویش را بیارایند

Les hypocrites se parent du mensonge.

بِالنَّظْرِ إِلَى الْعَوَاقِبِ تَوْمَنُ الْمَعَاظِبُ

چون نگران انجام کار باشی از تباهی در پناه مانی

C'est en réfléchissant aux conséquences, que
tu te préserveras des dangers.

بِالصَّمْتِ يَكْثُرُ الْوَقَارُ خَامُوشِي بَرَسَنَكِينِي مُرْدِ بِيغَزَايِدِ

Le silence accroît la dignité.

بِالْيَتِيمِ الْجَانِبِ تَأْنَسُ النُّفُوسُ

به نرمی و خوشرفتاری مردم رام شوند

On gagne les gens par la tendresse.

بِالْعُقُولِ يُنَالُ ذِرْوَةَ الْأُمُورِ

بدستیاری خرد میتوان به کارهای بلند رسید

Par la sagesse on atteint le plus haut degré
dans le succès.

بَسَطُ الْوَجْهِ يَحْسُنُ مَوْقِعَ الْبَدَلِ

کشاده روئی بس زیبا و ستوده است هنگام بخشش

La gaieté embellit la générosité. (La façon de donner vaut mieux que ce que l'on donne. N. d. T.).

بِالْأَطْمَاعِ تَذُلُّ رِقَابُ الرِّجَالِ

از طمع کاری آست که مردان گردن بخواری دهند

La cupidité avilit.

بِالْفِكْرِ تَنْجَلِي غَيَاهِبُ الْأُمُورِ

باندیشه تیرگی های کار روشن و آشکار شود

Les affaires ténébreuses s'éclaircissent à la réflexion.

يُسَسُّ الرِّفِيقُ الْحَسُودُ حَسُودٌ بَدَّ تَرِينُ يَارَانَ اسْتِ

Le pire des compagnons est le jaloux.

تَكْبُرُكَ بِمَا لَيْبَقِي لَكَ وَلَا تَبْقَى لَهُ جَهْلٌ

بالیدن بآنچه به او تورا ماند و نه تو او را ماننی بی خریدی است

Ton orgueil pour tes biens passagers dans cette vie éphémère est de l'ignorance.

تَكَلَّمُوا تُعْرَفُوا فَإِنَّ الْمَرْءَ مَحْبُودٌ تَحْتَ لِسَانِهِ

سخن گویند تا شناخته شوید زیرا مرد در زیر زبان خود پنهان است

Parlez pour vous faire connaître, car l'homme est caché sous sa langue.

تَعْرِفُ حَمَاقَةَ الرَّجُلِ فِي ثَلَاثِ كَلِمَةٍ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ وَجَوَابِهِ

عَمَّا لَا يُسْتَلَّ عَنْهُ وَتَهْوَرُهُ فِي الْأُمُورِ شِخَاخَةً مَبْشُودٌ كَوَلِيٍّ وَ

نادانی مرد از سه چیز سخن کردن در آنچه نسنجیده باشد و پاسخ دادن آنچه را از وی نپرسیده اند و بی باکانه خود را به کارها افکندن

Le stupide se reconnaît à trois choses; il traite un sujet qu'il ignore; il répond sans être interrogé; il se montre téméraire dans ses entreprises.

ثَمَرَةُ الْمَجَلَّةِ الْعِثَارُ شَتَابٌ لِنُزْهِ بَارٍ دَهْدٍ

Le fruit de l'empressement est le faux pas.

ثَمَرَةُ طُولِ الْحَيَاةِ السُّقْمُ وَالْهَرَمُ

میوه درازی زندگی بیماری و فرتوتی است

Le fruit d'une longue vie est la maladie et la décrépitude.

تَلَّتْ لَاتِهَاتِ الصَّاحِبِينَ الْمَيْشَ الْحَقْدُ وَالْحَسَدُ وَسُوءُ الْخُلُقِ
سه چیز است که زندگی را بر دارنده آن ناگوار سازد کینه و رشک
و بدخونی

Trois défauts rendent la vie désagréable : la rancune, la jalousie, le mauvais caractère.

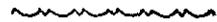
تَلَّتْ مِنْ أَعْظَمِ الْبَلَاءِ كَثْرَةُ الْعَائِلَةِ وَغَلَبَةُ الدَّيْنِ وَدَوَامُ
الْمَرَضِ سه چیز است که از بزرگترین بدبختی ها است بسیاری
تاخوار و قزونی وام و درازی بیماری

Trois épreuves sont des plus rudes : la surcharge de famille, l'exagération des dettes, la longueur de la maladie.

تَلَّتْ لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَيْهِمُ الْعَامِلُ بِالظُّلْمِ وَالْمُعِينُ عَلَيْهِ
وَالرَّاضِي بِهِ سه گروهند که خداوند بدانها نگران نباشد ستمکار
و کمک دهنده بدو و آنکه ستم را روا دارد

Trois catégories de gens sont privées de la bénédiction céleste: ceux qui oppriment, ceux qui assistent l'oppressé, ceux qui tolèrent l'oppression.

تَوْبُ التَّقَى أَشْرَفُ الْمَلَابِسِ

جامهٔ یرهیزکاری آبرومندترین جامهٔ هاست

L'habit de vertu est de tous le plus honorable.

.....

حَسَنُ التَّدْبِيرِ يُنْمِي قَلِيلَ الْمَالِ وَ سُوءُ التَّدْبِيرِ يَهْنِي كَثِيرَهُ

کثیرهٔ حسن تدبیر افزایش دهد اندک از دارائی را و سوء تدبیر تا بود

سازد بسیار آنرا

L'économie accroît le bien le plus minime, la prodigalité dissipe la plus grande richesse.

~~~~~

حَسَنُ الْأَدَبِ يَسْتُرُ قَبِيحَ النِّسَبِ

رفتار ستوده بیوشاند نکوهیدگی تبار را

La bonne éducation voile la basse origine.

~~~~~

حَسَنُ الظَّنِّ رَاحَةُ الْقَلْبِ وَ سَلَامَةُ الْبَدَنِ

خوشبینی دل آسودگی و تن درستی دهد

La confiance est la tranquillité du cœur et la santé du corps.

~~~~~

حَسَنُ السِّيَاسَةِ يَسْتَدِيمُ الرِّيَاسَةَ

کار دانی و مردم داری سری و سروری را پایدار دارد

La bonne politique stabilise le pouvoir.

حَقُّ عَلَي الْمَلِكِ أَنْ يَسُوْسَ نَفْسَهُ قَبْلَ جُنْدِهِ

پادشاه را شاید که نخست خویشتن را دستخوش فرمانروائی سازد
آنگاه بر دم خود پردازد

Il est juste que le roi se régisse lui-même
avant de régir ses gens.

خَيْرُ الْمُلُوكِ مَنْ أَمَاتَ الْجَوْرَ وَ أَحْيَى الْعَدْلَ

بهترین پادشاهان کسی است که بمیراند ستمگری و زنده بدارد داد
گستری را

Le meilleur roi est celui qui tue l'oppression
et ressuscite la justice.

خَيْرُ كُلِّ شَيْءٍ جَدِيدُهُ وَ خَيْرُ الْإِخْوَانِ أَقَدُّهُمْ

نیکوتر هر چیز تازه تر آن است و بهترین یاران دوستان دیربند

La meilleure des choses est la plus nouvelle,
mais le meilleur des amis est le plus ancien.

خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا بِهَيْرِ كَارِهَا أَنْ اسْتَكْرَهُ مِنْ رُؤْيِ مِثْلِهَا

روی باشد

En toutes choses, il faut observer un juste
milieu.

(Il faut de la mesure en toutes choses)

خَيْرُ مَا وَرَّثَ الْآبَاءُ الْآبْنَاءَ الْأَدَبُ

بسنده تریں چیزی که پدران برای فرزندان باز گذارند فرهنگ است
Le meilleur patrimoine que les pères peuvent
laisser à leurs fils est la politesse.

خَالِطُوا النَّاسَ مُعَالَطَةً جَمِيلَةً إِنْ مِتُّمْ بَكُوا عَلَيْكُمْ
وَإِنْ نَعَبْتُمْ حَنُّوا إِلَيْكُمْ

نمائید که اگر بمیرید بر شما بگریند و اگر دور شوید آرزوی دیدار
شما کنند

Soyez d'une fréquentation si agréable que si
vous mourez on vous pleure. et si vous vous
absentez on soupire après vous.

خَوْفُ اللَّهِ يُوجِبُ الْأَمَانَ سَمِ مِنْهُ حُدُودٌ آسَاسِشْ آوَرْد

La crainte de Dieu assure la sécurité.

خُذْ مِنْ كُلِّ عِلْمٍ أَحْسَنَهُ فَإِنَّ النَّحْلَ يَأْكُلُ مِنْ كُلِّ زَهْرٍ
أَزْوَنَهُ

میگزیند از هر شکوفه زیبا تر آنرا

Choisis de chaque science la partie la meil-
leure. comme l'abeille qui mange de chaque
fleur la plus délicate.

دَلِيلُ دِينِ الرَّجُلِ وَرَعُهُ نَشَاةُ آئِينَ دَارِي مُرْدِ يَارَسَائِي اوست

L'homme est croyant lorsqu'il est vertueux.

~~~~~  
أَمْسِكْ عَنْ طَرِيقِ إِذَا خِفْتَ ضَلَالَتَهُ

خود داری کن از راهی که بیم گمراهی در اوست

Ne choisis pas une voie où tu crains de l'égarer.

.....

دَوَاةُ اللَّئَامِ مَدَّةُ الْكِرَامِ سروری دونان خواری آزادگان است

Le triomphe des médiocres abaisse l'élite.

~~~~~

دَارٌ بِالْبَلَاءِ شُفُوفَةٌ وَبِالْعَدْرِ مَوْصُوفَةٌ لَا تَدُومُ أَحْوَالُهَا

وَلَا يَسْلَمُ نَزَالُهَا كَيْتِي سَرَائِي است برنج و گرفتاری بیچیده و به

با بکاری شناخته شده نه روز کارش پایدار ماند و نه مردمش تن درست
و استوار

Le monde est une demeure entourée de fléaux et chargée de perfidie; son état ne dure point et ceux qui y descendent dépérissent.

~~~~~

دَارُهُانْتِ عَلَي رِبِّهَا فَخَلَطَ حَالُهَا بِحَرَامِهَا وَ خَيْرُهَا

بِشَرِّهَا وَ حُلُوهَا بِمُرِّهَا خانه کینتی را خداوندش خوار و ناچیز

گرفت این بود که حلال آنرا با حرام و نیک او را با بد و شیرین او را با تلخ آمیخت

Le monde est une demeure méprisée par son propriétaire. C'est ainsi qu'il en a mêlé les choses licites avec les illicites, le bien avec le mal, le doux avec l'amer.

دَارِ النَّاسِ تَسْتَمْتِعْ بِأَخَائِهِمْ وَالْقَهْمَ بِالْيَشْرِ تَمْتَأْضَعَانِهِمْ
با مردم سازگار باش تا سود مند شوی از دوستی ایشان و بر ایشان
باروی کشاده نگران شو تا بمیرانی کینه آنها را

Ménage les hommes pour profiter de leurs bonnes dispositions, et montre un visage riant pour tuer leur hostilité.

دَارِ عَدُوِّكَ وَأَخْلِصْ لِدُودِكَ تَحْفَظِ الْأَخُوَّةَ وَتَحْرُزِ
الْمُرُوَّةَ میانه روی کن با دشمن و یک رنگ باش با دوست تا برادری

و جوانمردی را بجای آورده باشی (آسایش دو کیتی تفسیر این دو
حرف است * با دوستان مروت با دشمنان مدارا حافظ)

Ménage ton ennemi et sois sincère avec ton ami, ainsi tu entretiendras la fraternité et tu te montreras généreux.

دَاوُوا مَرَضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ

بیماران خود را ببخشش بر تهی دستان درمان کنید

Guérissez vos maladies par des aumônes.

ذَهَابُ الْبَصْرِ خَيْرٌ مِنْ عَمَى الْبَصِيرَةِ

کوری چشم بهتر از نابینائی دل است

La cécité des yeux est préférable à celle de l'intelligence.

ذَرَّ السَّرْفَ قَانَ الْمُسْرِفَ لَا يَحْمَدُ جُودَهُ وَلَا يَرْحَمُ فَقْرَهُ

مروگذار اسراف را زیرا که اسراف کننده اگر بخشش و دهش نماید او را ستايند و اگر تنگدست شود بر او بحشایش نياورند

Abandonne le gaspillage. car l'homme prodigue n'est pas loué quand il donne et n'est pas plaint quand il s'est appauvri.

ذُو الشَّرَفِ لَا يُبْطِرُهُ مَنْزِلَةٌ نَالَهَا وَإِنْ عَظُمَتْ كَالْجَبَلِ

الَّذِي لَا تُرْعِزُهُ الرِّيحُ وَالَّذِي يُبْطِرُهُ أَذْيُ مَنْزِلَةٍ

كَالْكَلَاءِ الَّذِي يُحَرِّكُهُ النَّسِيمُ

آزاد مرد را هیچگونه سروری اگر چید نزرک باشد سرکشی نمیتکند کوهی را مانند که بادها آن را تکان نتوانند داد و فرومایه را بست ترکار و برتری بگرد نکشی اندازد گیاهی را مانند که باوزش باد به جنبش در آید

L'homme d'honneur ne se montre pas insolent dans les plus grands succès et reste impassible comme une montagne au souffle de l'aiglon; l'homme vil se grise de la moindre réussite et s'agite comme une herbe secouée par la brise.

رَحِمَ اللهُ امْرَأً اَحْيَا حَقًّا وَاَمَاتَ باطِلًا وَدَحْصَ الْجَوْرَ
وَاقَامَ الْعَدْلَ بیامرزاد خداوند مردی را که زنده کند راستی و

بمیراند کزی و ناروایی را و بر اندازد بیداد و بیای دارد داد را

La bénédiction céleste tombe sur celui qui
ressuscite la vérité, tue le mensonge, abaisse
la tyrannie et élève la justice.

.....

ذُووَالْعُيُوبِ يُحِبُّونَ اِشَاعَةَ مَعَائِبِ النَّاسِ لِيَتَّسِعَ لَهُمُ

الْعُدْرَةَ فِي مَعَائِبِهِمْ مردم بزه کار دوست دارند عیب و آهوی دیگران

را آشکار سازند تا بر تباه کاری خویش بهانه بیش داشته باشند

Celui qui a des vices aime à propager ceux
des autres afin d'accroître les excuses à ses
propres défauts.

~~~~~

رَحِمَ اللهُ مَنْ اَلْجَمَ نَفْسَهُ عَنْ مَعْاصِي اللهِ بِلِجَامِهَا

بیامرزاد خدای آنکس را که لکام کند خویشتن را از نافرمانی یزدان

Dieu bénira celui qui met un frein à son im-
pulsion à la désobéissance.

.....

رَأْسُ التَّقَى مُخَالَفَةُ الْهَوَى

بالا ترین پرهیز کاری ستیزگی با خواهش و هوای نفس است

En tête des vertus vient la maîtrise des passions.

رَأْسُ السَّخَاءِ تَعْجِيلُ الْعَطَاءِ بِرْتَرِينِ بَخْشِشِ شَتَابِ دَرِ دَهْشِ اسْتِ
En tête de la générosité vient l'empressement.

رَأْسُ الْفَضَائِلِ الْعِلْمُ بِالْأَتْرِينِ هَنْرَهَا دَانْشِ اسْتِ
En tête des talents vient le savoir.

رُبَّ مَلُومٍ لَا ذَنْبَ لَهُ
چه بسیار کس که دستخوش نکوهش و سرزنش گردد و بیگناه باشد
Que de gens blâmés n'ont pas de tort.

رُبَّ كَلَامٍ كَالْحُسَامِ چِه بَسِيَارِ سَخْنِ كِه بَرْنَدِه چُون شَمَشِيرِ اسْتِ
Souvent une parole est comme un sabre.

رُبَّ أَمْرٍ جَوَابُهُ السُّكُوتُ
بَسَا كَفْتَارِي كِه بِاسْخِ آن خَامُوشِي اسْتِ
Que de questions ont pour réponse le silence.

رُبَّ حَرْبٍ حَدَّتْ مِنْ لَفْظَةٍ، رُبَّ صَبَابَةٍ غُرِسَتْ مِنْ لِحْفَةٍ
چه بسیار جنگ و ستیز است که برخیزد از سخنی چه بسیار شیفتگی
و شیدائی است که در دل کاشته شود از نگاهی
Que de guerres sont déclanchées par une
parole; que d'amours sont engendrées par un

coup d'œil.

.....
رَبِّ صَدِيقٍ يُؤْتِي مِنَ جَهْلِهِ لَأَمِنْ نَيْتِهِ

چه بسیار دوست که بی اندیشه و آهنگ از راه نادانی زیان رساند
Que d'amis sincères nuisent involontairement.

~~~~~  
رَبِّ قَرِيبٍ أَبْعَدَ مِنْ بَعِيدٍ بِسَاءِ تَرْدِيكِي كِه دُور تَرَازِ بِيگَاهَ اسْت  
Souvent des proches vous sont plus éloignés  
que des étrangers.

.....  
رَبِّ كَلَامٍ أَنْقَدَ مِنَ السِّهَامِ  
چه بسیار گفتاری که فرو رونده تر از تیرهای خدنگ است  
Souvent des paroles pénètrent plus que des  
flèches

رَبِّ مَوَاصِلَةٍ خَيْرٌ مِنْهَا الْقَطِيعَةُ  
بِسَا بِيوستگي كِه جَدَائِي از آن نيكو تر است  
Que de ruptures sont préférables à l'union.

.....  
رَبِّ خَيْرٍ وَأَفَّاكَ مِنْ حَيْثُ لَا تَرْتَقِبُهُ  
بِسَا سُودِي كِه تَرَا رَسَدَ از جَائِي كِه چَشْمِ دَاسْتَتِ نَبَاشَد  
Que de bienfaits t'arrivent d'où tu ne les at-  
tends pas.

رَاكِبُ اللَّجَاجِ مُتَهَرِّضٌ لِلْبَلَاءِ

هر آنکس بر اسب خیره سری گراید نشانه بدبختی گردد

Celui qui monte le cheval de l'obstination  
s'expose au malheur.

رَاكِبُ الظُّلْمِ يَكْبُوتُ بِهِ مَرَّ كَبَّةٍ

سوار اسب ستم را توسن او  
پرو در افکند

Celui qui monte le cheval de la tyrannie sera  
renversé par sa monture.

رَضِيَ بِالذَّلِّ مَنْ كَشَفَ سِرَّهُ لِغَيْرِهِ

تن میدهد به خواری کسی که رازخوشش را  
بادیگری در میان میگذارد  
Consent à l'avilissement celui qui divulgue son  
secret à autrui.

زَكْوَةُ السُّلْطَانِ إِعَاثَةُ الْمَلْهُوفِ

زکوة پادشاهی فریاد رسی ستم دیدگان است

L'aumône du pouvoir est la justice aux affligés.

زَكْوَةُ الْجَمَالِ الْعَفَافِ زَكْوَةُ زِيَاةٍ أَوْ كَدَامَنِي

L'aumône de la beauté est la chasteté.

زَكْوَةُ الْقُدْرَةِ الْإِنصَافُ زَكْوَةُ تَوَانُثِي دَاد كَسْتَرِي اِسْت

L'aumône de la puissance est l'équité.

زَكْوَةُ الشُّجَاعَةِ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

زَكْوَةُ دَلِيرِي جِهَادِ دَرِ رَاهِ خُدَا اِسْت

L'aumône de la bravoure est la guerre sainte.

زَوَالُ الدَّوَلِ بِاصْطِنَاعِ السَّفَلِ

بِرِ كَرِيدِنِ فِرُو مَایْکَانِ اِسْت کِه مِرْزُو کِشُورِ رَا بِه نِیْسْتِی کِشَانِد

La décadence d'un Etat provient de l'accession des médiocres au pouvoir.

زَلَّةُ الْعِلْمِ كَانِكِسَارِ السَّفِينَةِ تَفَرُّقٌ وَ يُعْرَقُ مَعَهَا غَيْرُهَا

لِغَرِشِ دَانِشِ مَانِدِشْکِسْتِنِ کِشْتِی اِسْت کِه دَرِ آبِ فِرُو رُودِ وَ دِیْگَرَانِ هِم بَا آنِ فِرُو رُودِنْد

La défaillance de la science ressemble à la déchirure du bateau qui coule et qui entraîne les passagers avec lui.

زَلَّةُ الْقَدَمِ تَدْمِي زَلَّةُ اللِّسَانِ تَرْدِي

لِغَرِشِ کَامِ خُونِ آوَرِ وَ لِغَرِشِ زَبَانِ مَرِکِکِ بَارِ اِسْت

La défaillance du pied provoque la blessure, celle de la langue la perte.

سَبَبُ الْكَمَدِ الْحَسَدُ اِندوه درونی و آزار دل از رشک و حسد خیزد

La jalousie cause la tristesse.

.....

سَامِعُ الْغَيْبَةِ أَحَدُ الْمُعْتَابِينَ آنکس که گوش فرا غیبت دهد

در شمار يك تن از غیبت کنندگان است

Celui qui écoute la médisance est lui-même un médisant.

~~~~~

سَوْءُ الظَّنِّ بِالْمُحْسِنِ شَرُّ الْإِثْمِ وَأَقْبَحُ الظُّلْمِ

بدگمانی در باره نیکوکار بدترین گناه و زشت ترین ستم است

Soupçonner ton bienfaiteur est le pire des péchés et la plus laide des injustices.

سَاعَةٌ ذَلَّ لِاتَّقِي بِعِزَّةِ الدَّهْرِ

يك دم خواری به کامکاری جاویدان نیرزد

La gloire universelle ne vaut pas une heure de vile déchéance.

.....

سُكْرُ الْفَقْلَةِ وَالْفُرُورِ أَبْعَدُ إِفَاقَةً مِنْ سُكْرِ الخَمُورِ

مستی تن آسانی و خود پسندی از مستی باده دیرتر زدوده شود

L'ivresse de la suffisance et de l'orgueil passe plus lentement que celle du vin.

~~~~~

سَمِعَ الْأُذُنِ لَا يَنْفَعُ مَعَ غَمَلَةِ الْقَلْبِ

شنوائی گوش با فراموشی دل سودی نبخشد

L'oreille est inutile quand l'esprit est distrait.

سَبْعَ أَكْوَالٍ حَطَّوْمٍ خَيْرٌ مِنْ وَالٍ ظَلُومٍ نَعْشُومٍ

درنده بسیار خورنده در هم شکننده نیک تر آید از فرمانروای سخت
کمان ستمکاره

La bête féroce qui dévore et qui brise est préférable au gouverneur violent et oppresseur.

شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَرَى أَنَّهُ خَيْرُهُمْ

بدترین مردم کسی است که خود را بهترین مردم بیند

Le pire des hommes est celui qui se voit le meilleur.

شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَقْبَلُ الْعُذْرَ وَلَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ

بدترین مردم کسی است که پوزش نپذیرد و از گناه درنگرد

Le plus méchant des hommes est celui qui n'excuse ni ne pardonne.

شَرُّ إِخْوَانِكَ مَنْ دَاهَنَكَ فِي نَفْسِكَ وَ سَا تَرَكَ عَيْبَكَ

بدترین دوستان تو کسی است که با تو چایلوسی کند و خوی نکوهیده
ترا از تو بیوشاند

Le pire des amis est celui qui te flatte et qui te voile tes vices.

شَرُّ الْوُلَاةِ مَنْ يَخَافُهُ الْبَرِيُّ

بدترین فرمانروایان آن کسی است که بیگناه از وی ترسناک باشد

Le pire des gouverneurs est celui dont les innocents ont peur.

شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يُبَالِي أَنْ يَرَاهُ النَّاسُ مُسِيئًا

بدترین مردم کسی است که باک ندارد از اینکه مردم او را در بزه کاری دیدار کنند

Le pire des hommes est celui qui ne craint pas d'être pris en flagrantes débauches.

شَرُّ الْأَوْطَانِ مَا لَا يَأْمَنُ فِيهِ الْقَطَّانُ

نا پسندیده ترین مرزو بوم جایی است که مردم آن در پناه نباشند

Le pire des pays est celui où les habitants ne se trouvent pas en sécurité.

شَرُّ الْإِنْحَوَانِ الْمُوَاصِلُ عِنْدَ الرَّحَاءِ وَالْمُفَاصِلُ عِنْدَ الْبَلَاءِ

بدترین دوستان کسی است که هنگام نیکبختی و دارائی با تو پیوستگی جویند و در سختی و بدبختی رشته مهر بگسلند (دوست نبود آنکه در نعمت زند * لاف یاری و برادرخواندگی * دوست آن باشد که گیرد دست دوست * در پریشان حالی و درماندگی سعدی)

Le pire des amis est celui qui te recherche dans le bonheur et t'abandonne dans le malheur.

شَرُّ النَّاسِ مَنْ كَانَ مُتَتَبِعًا لِعُيُوبِ النَّاسِ عَمِيًّا عَنْ مَعَائِبِهِ

بدترین مردم کسی است که خوی نا پسندیده مردم را جستجو نماید و از منش نکوهیده خویش نا بینا باشد

Le pire des hommes est celui qui est curieux des défauts d'autrui et aveugle de ses propres vices.

شَرُّ النَّاسِ مَنْ كُافِيَ عَلَى الْجَمِيلِ بِالْقَبِيحِ وَخَيْرُ النَّاسِ

مَنْ كُافِيَ عَلَى الْقَبِيحِ بِالْجَمِيلِ بدترین مردم کسی است که کبیر کند نیکوئی را بزشتی و بهترین مردم کسی است که یاداش دهد زشتی را به نیکوئی

Le plus détestable des hommes est celui qui rend le mal pour le bien, et le plus louable celui qui répond à la vilénie par le beau geste.

شَيْئَانِ لَا يَبْلُغُ غَايَتَهُمَا الْعِلْمُ وَالْعَقْلُ

دو چیز است که بیایان آن نتوان رسید آن دانش و خرد است

Deux choses dont la fin n'est jamais atteinte: la science et l'intelligence.

شَاوِرْ ذَوِي الْعُقُولِ تَأْمِنَ اللَّوْمَ وَالنَّدَمَ

با داناان از در کنکاش در آی تا دستخوش سرزنش و پشیمانی نشوی

Consulte les hommes sages afin d'échapper au blâme et au repentir.

شَيْئَانِ لَا يَعْرِفُ مَحَلَّهُمَا إِلَّا مِنْ فَقْدِهِمَا الشَّبَابُ وَالْعَافِيَةُ

دو چیز است که شناخته نشود قدر و جایگاه آن مگر پس از آنکه از دست رفت یکی روزگار جوانیست و آن دیگر تندرستی در زندگی

Deux choses ne sont appréciées que quand on les perd : la jeunesse et la santé.

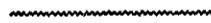
صَمَمَتُ الْجَاهِلِ سِتْرُهُ خَاوِشِي نَادَانِ نَابْخَرْدِي اَوْرَا پَرْدَه پوْشِي كَنْد

Le silence de l'ignorant est un voile qui le couvre.

صَمَلِاحُ الْبَدَنِ الْحَمِيَّةُ يَرْهِيْزُ مَايَه تَنْدَرَسْتِي اسْت

La sobriété c'est la santé.

ظَنُّ الْعَاقِلِ أَصْحَحُ مِنْ يَقِيْنِ الْجَاهِلِ

كَمَانِ خَرْدَمَنْدِ اَزِ يَقِيْنِ نَادَانِ اسْتَوَارِ تَرِ اسْت

La supposition de l'homme sage est plus juste que la certitude de l'ignorant.

ظَلَمَ الْحَقُّ مَنْ نَصَرَ الْبَاطِلَ

سْتَمِ مِيْكَنْدِ رَاسْتِي رَا اَنْكَسِ كِه بِنَا دَرَسْتِي يَاْرِي نَمَايْد

Opprime le droit celui qui assiste l'injustice.

عَجِبْتُ لِمَنْ نَسِيَ الْمَوْتَ وَهُوَ يَرَى مِنْ يَمُوتُ

شگفت آید مرا از کسی که فراموش میکند مرگ را با آنکه میبیند مردمان همی میرند

Je m'étonne que quelqu'un oublie la mort en voyant mourir son semblable.

عَجِبْتُ لِمَنْ يَتَكَلَّمُ فِيْمَا إِنْ حُكِيَ عَنْهُ ضَرَرُهُ وَإِنْ لَمْ

يُحْكَ عَنْهُ لَمْ يَنْفَعَهُ شُكْتُ آيِدُ مَرَا اَزْ كَسِيكَه سَخْنُ كَنْدُ دَرْ چِيْزِي
که اگر باز گفته شود او را زیان رساند و اگر باز گفته نشود او را سودی نبخشد

Je m'étonne de celui qui parle d'un sujet pouvant lui nuire si sa parole est rapportée, et ne lui étant d'aucune utilité si elle ne l'est pas.

عَلَيْكَ بِالصَّبْرِ فِي الضِّيقِ وَالْبَلَاءِ

بر تست که در تنگنای سختی و بدبختی شکیبا باشی

A toi d'être patient dans la détresse et le malheur.

عِنْدَ الْإِمْتِحَانِ يُكْرَمُ الرَّجُلُ أَوْ يُهَانَ

هنگام آزمایش مرد گرامی یا خوار میشود

L'examen amène l'estime ou la désappréciation.
(C'est au pied du mur qu'on voit le maçon.
N. d. T.).

عِنْدَ زَوَالِ النِّعَمِ يَتَّبِعُ الصَّدِيقُ مِنَ الْعَدُوِّ

در برگشت روزگار دوست از دشمن آشکار شود

Dans le revers on reconnaît l'ami de l'ennemi.

عَيْبِكَ مُسْتَوْرًا مَا أَسْمَعُكَ جَدَّكَ

تا بخت ترا یاری میکند بدی تو پوشیده و پنهان است

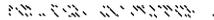
Ton vice est voilé tant que la chance te favorise.

عَدَاوَةُ الْإِقْرَابِ أَمْضُ مِنْ لَسْعِ الْعَقَارِبِ

دشمنی خویشاوندان درد ناک تر است از گزیدن کزدمان

La haine entre parents cause plus de douleurs que la piqûre des scorpions.

عِلْمٌ لَا يُصْلِحُكَ ضَلَالٌ

آن دانش که تو را از گزری بر راستی نکشاند گمراهی است

L'enseignement qui ne te corrige pas fait fausse route.

عَوْدُ الْفُرْصَةِ بَعِيدٌ مَرَامُهَا

دور است که فرصت دیگر باره بدست آید

L'occasion perdue ne se retrouve que trop tard.

غَنَاءُ الْفَقِيرِ قَنَاعَتُهُ ، غَنَاءُ الْعَاقِلِ بَعْلَمِهِ

نهی دست به میانه روی بی نیاز شود و خرد مند بدانش

La richesse du pauvre est la sobriété, celle du sage est le savoir.

غَاضَ الصِّدْقُ فِي النَّاسِ وَفَاضَ الْكِذْبُ وَاسْتَعْمَلَتِ

الْمَوَدَّةُ بِاللِّسَانِ وَتَشَاحَنُوا بِالْقُلُوبِ اندک شد راستی در

میان مردم و بسیار شد دروغ و دوستی ها بزبان گشت و دلها آکنده از دشمنی

La sincérité a diminué, le mensonge s'est répandu, la langue parle d'amitié mais le cœur est plein de haine.

غَارِسُ شَجَرَةِ الْخَيْرِ يَجْتَنِيهَا أَحْلَى ثَمَرَةٍ

آنکس که درخت نیکی می‌نشاند هم شیرین تر بارش را خود میچیند

Celui qui plante l'arbre du bien en cueillera le plus doux fruit.

غَاظِي الْفُرْصَةَ عِنْدَ امْكَانِهَا فَإِنَّكَ غَيْرُ مَدْرِكِهَا عِنْدَ

قَوَّاتِهَا تا فرصت فرا رسید آنرا بر با که چون هنگام آن بگذرد دیگر

بست نشود

Saisis l'occasion au vol si tu peux, car tu es incapable de la rattraper.

فِي تَصَارِيفِ الْأَحْوَالِ يَعْرِفُ جَوَاهِرَ الرِّجَالِ

در بیج و خم روزگار هنر و گوهر مردان کار آشکار شود

Dans les vicissitudes de la vie, on juge de la valeur des hommes.

.....

فِكْرُ الْمَرْءِ مِرْآةٌ تُرِيهِ حُسْنَ عَمَلِهِ مِنْ قُبْحِهِ

اندیشه مرد آینه را مانند که مینماید کار نیک او را از کردار زشت او

La réflexion chez l'homme est un miroir qui lui montre sa bonne ou sa mauvaise action

.....

فِرُّوا كُلَّ الْفِرَارِ مِنَ الْفَاجِرِ الْفَاسِقِ

بگریزید هرگز از مردم نابکار و بزه کار

Fuyez à toute vitesse l'homme débauché et vicieux.

.....

فَكِّرْ ثُمَّ تَكَلَّمْ تَسَلَّمَ مِنَ الزَّلَلِ

اندیشه کن آنگاه سخن گوی تا از لغزش برکنار باشی

Réfléchis et parle ensuite: tu éviteras l'erreur.

~~~~~

قَدْ يَكْبُؤُ الْجَوَادُ اسْبَ تِيزِ رُوحَايِ سَكَنْدَرِي خُورِدِ

Parfois le meilleur coursier bronche.

.....

قَلِيلُ الْحَقِّ يَدْفَعُ كَثِيرَ الْبَاطِلِ كَمَا أَنَّ الْقَلِيلَ مِنَ النَّارِ

يُحْرِقُ كَثِيرَ الْحَطَبِ راستی اگر چه اندک باشد از میان میبرد

بسیار از نا درستی را چنانکه اندک از آتش میسوزاند بسیار از هیزم را

Peu de vérité réfute beaucoup de mensonge,
de même qu'un peu de feu brûle beaucoup de
bois.

.....

كُلُّ يَحْضُدُ مَا زَرَعَ وَ يُعْزِي بِمَا صَنَعَ

هر کس میدرود آنچه میکارد و یاداش داده میشود بدانچه میکنند

(دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر کای نور چشم من بجز

از کشته ندروی - سعدی)

On récolte ce qu'on a semé, et l'on est récom-
pensé de ce que l'on a fait.

~~~~~

كُلُّ مَاضٍ فَكَأَنَّ لَمْ يَكُنْ كُلُّ آتٍ فَكَأَنَّ قَدْ كَانَ

هر گذشته گویا نبوده است هر آینده گویا آمده است

Le passé semble ne jamais avoir existé; l'ave-
nir paraît avoir déjà eu lieu.

~~~~~

كُلُّ شَيْءٍ يَحْتَاجُ إِلَى الْعَقْلِ وَالْعَقْلُ يَحْتَاجُ إِلَى الْأَدَبِ

همه چیز نیاز مند به خرد و خرد نیازمند به فرهنگ است

Toute chose a besoin de la raison et la raison
elle-même a besoin de la civilité.

كُلُّ شَيْءٍ يَعْزُ حَيْنَ يَنْزُرُ إِلَّا الْعِلْمَ فَإِنَّهُ يَعْزُ حَيْنَ يَغُورُ
هر چیز گرامی میشود چندانکه کمیاب است جز دانش که گرامی شود
هنگاهی که بسیار میگردد

Toute chose devient précieuse par sa rareté.
sauf la science qui le devient par son extension.

كَمْ مِنْ إِنْسَانٍ أَهْلَكَهُ لِسَانُهُ

چه بسیار مردم که از زبان زبان نیست و نا بود شوند

Que de gens ont péri par la langue!

كَيْفَ يَعْرِفُ غَيْرَهُ مَنْ يَجْهَلُ نَفْسَهُ

چگونه میشناسد دیگری را کسی که خود را نشناسد

Comment connaître autrui quand on ne se connaît pas soi-même!

كَيْفَ يَهْدِي غَيْرَهُ مَنْ يَضِلُّ نَفْسَهُ

چگونه راهنماید دیگری را کسی که خود گمراه است

Comment guider autrui quand on s'égare soi-même!

كَيْفَ تَفْرَحُ بِعَمْرِ تَنْقُصُهُ السَّاعَاتُ

چگونه شاد میباشی به زندگی که هر دمی میگذرد از آن کاسته میشود

Comment te réjouir d'une vie plus courte à chaque heure.

كَثْرَةُ ضِحْكِ الرَّجُلِ تُذْهِبُ وَقَارَهُ

خنده فراوان سنکینی مرد را از میان میبرد

Qui rit trop perd sa dignité.

كَثْرَةُ الدَّيْنِ يُصِيرُ الصَّادِقَ كَاذِبًا وَالْمُنْجِزَ مُخْلَفًا

بسیاری وام راست گوی را دیوغ زن میکند و پیمان گذار را پیمان شکن میسازد

L'abondance des dettes fait un menteur de l'homme sincère et un parjure de l'homme d'honneur.

كَثْرَةُ الْمَالِ تُفْسِدُ الْقُلُوبَ وَتَنْشِي الدُّنُوبَ

دارائی بسیار دل ها را تباه سازد و گناهان را پرورش دهد

L'abondance des richesses corrompt les cœurs et accroît les péchés.

كَثْرَةُ الْهَدَرِ تُمِلُّ الْجَلِيسَ بِرِ كَوْنِي هَمْنِشِينَ رَا افسرده میسازد

Le bavardage ennuie celui qui vous tient compagnie.

كُنْ سَمِيحًا وَلَا تَكُنْ مُبَدِّرًا بِخَشَنده باش و انداز را از دست مده

Sois généreux mais pas prodigue.

كُنْ بِالْمَعْرُوفِ آمِرًا وَعَنِ الْمُنْكَرِ نَاهِيًا

مردم را بکار ستوده رهنمون باش و از کردار ناشایست برکنار دار
Recommande l'œuvre de bien et empêche la
mauvaise action.

لِكُلِّ حَيٍّ مَوْتُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَوْتُ

از برای هر زنده مرگ است و از برای هر چیز نیستی
Pour tout vivant il y a la mort et pour toute
chose la fin.

لِلْإِنْسَانِ فَضِيلَتَانِ عَقْلٌ وَمَنْطِقٌ فَبِالْعَقْلِ يَسْتَفِيدُ

وَبِالْمَنْطِقِ يُفِيدُ آدَمَى رَا دُوْجِيزَ بَر تَرَى دَهْد خَرْد وَ كَفْتَار
با حرد سود برد و با گفتار سود رساند

L'homme possède deux vertus éminentes: l'in-
telligence et la parole. De la première il tire
profit et de la seconde il fait profiter les autres.

لِلْأَخْفَى مَعَ كُلِّ قَوْلٍ يَمِينٌ

كُول وَبَى خَرْد دَر هَر سَخْن سَو كَنْد يَاد كَنْد

Le stupide jure à chaque parole.

لَيْسَ لِهَذَا الْجِلْدِ الرَّقِيقِ صَبْرٌ عَلَى النَّارِ

این پوست نازک را شکیبایی از آتش دوزخ نیست

Cet épiderme délicat ne résistera pas au feu de l'enfer.

لَيْسَ الْمَلَقُ مِنْ خُلُقِ الْأَنْبِيَاءِ

چاپلوسی از خوی و روش پیامبران نیست

La flatterie n'est pas le propre des prophètes.

لَيْسَ لَكَ بِأَنْجٍ مَنْ أَحْوَجَكَ إِلَى حَاكِمٍ بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ

دوست نباشد پانویس کسی که میان خود و او به داوری دیگری نیازمندشوی

N'est pas ton ami celui avec qui tu as besoin d'un arbitre.

لَمْ يَدْهَبْ مِنْ مَالِكَ مَا وَقَى عِرْضَكَ

دارائی که برای نگاهداشتن آبروی تو بکار رود از دست نرفته است

N'est pas de l'argent perdu celui dépensé pour ta bonne réputation.

لَمْ يَنْلِ أَحَدٌ مِنَ الدُّنْيَا حَبْرَةً إِلَّا آعَقَبَتْهُ عَبْرَةٌ

نمیرسد کسی را در این جهان شادی و خوشی بی آنکه اشک افسردگی از بی آن روان باشد

Ici-bas il n'y a point de joie qui ne soit suivie de larmes.

لَوْ صَبَبْتُ الدُّنْيَا عَلَى الْمَنَاقِبِ بَجَمَلَتِهَا عَلَى أَنْ يُحِبَّنِي
مَا أَحَبَّنِي إِكْرَهًا هَكَذَا كَيْتِي رَا بَر مَرْد دُورُوى بَخْش كَنَم تَا مَرَا

دوست دارد هرگز دوست نخواهد داشت

Le monde entier ne suffirait pas à gagner l'amitié de l'hypocrite.

لَوْ تَمَيَّزَتِ الْأَشْيَاءُ لَكَبَانَ الصِّدْقُ مَعَ الشُّجَاعَةِ وَكَانَ
الْجُبْنَ مَعَ الْكُذِبِ هَر كَاه نِيكَ وَبَدَاز يَكْدِيكِر جَدَا شُود
رَاسْتِي بَا دَلِيرِي وَدُرُوعِ بَا تَرَسِ تَوَأْمِ اسْتِ

Si les choses se distinguent, tu constateras que la vérité est toujours avec la bravoure et le mensonge avec la couardise.

لِسَانُ الْجَاهِلِ مِفْتَاحُ حَتْفِهِ زَبَانِ نَادَانِ كَلِيدِ مَرَكِ اَوْسْتِ
La langue de l'ignorant est la clef de sa mort.

لِسَانُ الْمُرَائِي جَمِيلٌ وَفِي قَلْبِهِ الدَّاءُ الدَّخِيلُ
زَبَانِ مَرْدِ دُورُوى زَبِيَا وَفَرِيْبِنْدَه اسْتِ وَدَلْشِ بَكِينَه وَدَرْدِ آ كَنْدَه
La langue de l'hypocrite est belle, mais la maladie est cachée dans son cœur.

لَذَّةُ الْكِرَامِ فِي الْإِطْعَامِ لَذَّةُ الْبِئْسَاءِ فِي الْإِطْعَامِ

خوشی راد مرد بخورانیدن و شادی فرومایه بخوردن است

Le plaisir des braves gens est de faire manger,
celui des avares est de manger.

مَنْ عَجَلَ زَلَّ هِرَاكْسِ شَتَابِ كَنْدِ بَلْفَزِدِ

Qui se hâte trébuche.

مَنْ قَنَّعَ غَنِيَّ قَنَاعَتِ تَوَانِكِرِ كَنْدِ مَرْدِ رَا

Qui est sobre s'enrichit.

مَنْ لَا دِينَ لَهُ لَا مَرْوَةَ لَهُ بِي كَيْشِ رَا مَرْدَانِكِي نَبَاشِدِ

Qui n'a pas de foi manque de générosité.

مَنْ لَمْ يَنْفَعِكْ حَيَاتُهُ فَعَدَّ فِي الْمَوْتِ

آنرا که از زندگی سودمند نشود در شمار مردگان کبر

Qui dans la vie n'est pas utile à ses semblables, compte-le parmi les morts.

مَنْ سَعَى فِي طَلَبِ السَّرَابِ طَالَ تَعَبُهُ وَكَثُرَ عَطَشُهُ

آنکس که از بی آب راه سراب سیرد رنج و تشنگیش فزونی گیرد

Qui court après le mirage voit sa douleur prolongée et sa soif augmentée.

مَنْ لَمْ يَصْلِحْ نَفْسَهُ لَمْ يَصْلِحْ غَيْرَهُ

کسی که بیمار خویشتن نتواند بیمار دیگری را چه داد

Qui ne se corrige pas lui-même, ne corrigera jamais autrui.

مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى مَضْضِ التَّعْلِيمِ بَقِيَ فِي ذَلِّ الْجَهْلِ

کسی که بر رنج آموزش برد باری نتواند در خواری نادانی بماند

Qui ne subit pas les peines de l'instruction restera toujours dans l'avilissement de l'ignorance.

مَنْ بَلَغَ غَايَةَ مَا يُحِبُّ فَلْيَتَوَقَّعْ غَايَةَ مَا يَكْرَهُ

کسی که بفرجام آرزو رسید باید نگران باشد که بانجام آنچه او را

تا میستد است برسد

Qui parvient au plus haut degré de son ambition, doit s'attendre au maximum de dégoût.

مَنْ حَفَرَ بَيْتًا لِأَخِيهِ وَقَعَ فِيهِ كَسْبُكَ لِأَخِيهِ

کند خود در آن افتد (که هر کوجه کند افتد در آن چاه ناصرخسرو)

Qui creuse un puits à son frère y tombe lui-même.

مَنْ كَثُرَتْ نِعْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَائِجُ النَّاسِ إِلَيْهِ فَإِنْ
قَامَ فِيهَا بِمَا أَوْجَبَ اللَّهُ فَقَدْ عَرَضَهَا لِلدَّوَامِ وَإِنْ مَنَعَ
مَا أَوْجَبَ اللَّهُ فِيهَا فَقَدْ عَرَضَهَا لِلزَّوَالِ كَسَى رَاكِبٌ خَدَى
كشایش فراوان دهد نیاز مردم بدو فزون تر باشد اگر آنچه را که
پروردگارش در آن کامرانی بگردن نهاده کار بندد توانگری خویش را
یا پدید سازد و گر نه آنرا دستخوش نابودی نموده است

Qui est l'objet des bienfaits célestes subira les
sollicitudes générales; s'il dispense ces bienfaits
selon la loi divine, son bonheur durera, sinon
il sera éphémère.

مَنْ أَبْصَرَ زَلَّتْهُ صَغُرَتْ عِنْدَهُ زَلَّةٌ غَيْرِهِ

کسی که بینا باشد بر لغزش خویش لغزش دیگران را کوچک انگارد
Qui voit sa propre erreur est indulgent pour
la faute d'autrui.

مَنْ لَمْ يَعْرِفِ التَّحْيِيرَ مِنَ الشَّرِّ فَهُوَ مِنَ الْبَهَائِمِ

آنکس که نیک را از بد نشناسد چار پایان را ماند
Qui ne distingue pas le bien du mal est un
animal.

مَنْ ضَعُفَ عَنْ حَمْلِ سِرِّهِ كَانَتْ عَنْ سِرِّ غَيْرِهِ أضعف

کسی که نهفتن راز خویش نتواند از نهفتن راز دیگری ناتوان تر باشد
Qui défaille sous le fardeau de son propre
secret, montrera plus de faiblesse sous la charge
du secret d'autrui.

مَنْ جَارَفِي مُلْكِهِ تَمَنَّى النَّاسُ هُلْكَهُ

کسیکه در کشور خود ستم کند مردم مرگ او را آرزو نمایند
Qui opprime dans son royaume voit ses su-
jets souhaiter sa mort.

مَنْ عَادَى النَّاسَ اسْتَشْمَرَ النَّدَامَةَ دشمنی با مردم پشیمانی
بار آورد

Qui hait les hommes s'en repentit.

مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ عَلَى عَقْلِهِ ظَهَرَتْ عَلَيْهِ الْفَضَائِحُ

آنکس که آرزویش بر خرد چیره شود دچار رسوائی گردد
Qui laisse vaincre sa raison par sa passion se
couvrira d'opprobres.

مَنْ أَعْصَبَ نَفْسَهُ فِيمَا لَا يَنْفَعُهُ وَقَعَ فِيمَا يَضُرُّهُ

کسیکه خویشتن را برنج افکند در کاری که سودمند نیست در زیان افتد
Qui se donne de la peine inutilement se cause
du préjudice.

مَنْ اسْتَعْنَىٰ عَنِ النَّاسِ أَغْنَاهُ اللَّهُ

کسی که خویش را از مردم بی نیاز سازد خداوند او را بی نیاز گرداند
Qui se passe des hommes sera enrichi par Dieu.

مَنْ مَدَحَكَ بِمَا لَيْسَ فِيكَ فَهُوَ تَعْلِيْقُ بِأَنْ يَدُمَكَ بِمَا لَيْسَ

فِيكَ کسی که تو را به آنچه در تو نیست ستایش کند تو را
به آنچه در تو نیست نکوهش نماید

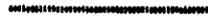
Qui te loue des qualités qui te manquent est
capable de te critiquer des défauts que tu
n'as pas.

مَنْ عَدَلَ فِي سُلْطَانِهِ اسْتَعْنَىٰ عَنِ إِخْوَانِهِ كَسِيكَةً فِي تَوَانِيهِ

کار به عدل و داد کند از همراهی دیگران بی نیاز گردد

Le souverain juste n'a pas besoin de l'appui
de ses amis.

مَنْ سَأَلَ فَوْقَ قَدْرِهِ اسْتَحَقَّ الْجُرْمَانَ

کسی که از اندازه خویش فزونی جوید سزاوار نومیدی است

Qui demande au delà de ses mérites est digne de désespoir.

مَنْ خَبَتْ عَنْصُرُهُ سَاءَ مُحْضَرُهُ

هر آنکس سرشت ناپاک دارد دیدارش ناپسند آید

Qui a le fond méchant a l'apparence odieuse.

مَنْ عَدَلَ عَنِ الْوَأَصْحِ الْمَحَجَّةِ غَرِقَ فِي الْوَأَبِيْمَةِ

کسیکه از راه راست بگردد بگرداب فرو رود

Qui dévie de la grande route se noie dans l'abîme.

مَنْ أَفْشَى سِرَّكَ ضَمَّعَ أَمْرَكَ

کسی که راز تو را آشکار کند کار تو را تباه سازد

Qui divulgue ton secret nuit à tes affaires.

مَنْ أَشْفَقَ عَلَى نَفْسِهِ لَمْ يَظْلِمْ غَيْرَهُ

کسی که خود را دوست دارد بد دیگران ستم روا ندارد

Qui songe à lui-même n'opprime pas autrui.

مَنْ كَانَتْ لَهُ فِكْرَةٌ فَلَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ عِبْرَةٌ

هر آنکس را اندیشه باشد از هر چیز پند گیرد

Qui a de la réflexion tire de chaque chose une leçon.

مَنْ جَانَبَ الْإِخْوَانَ عَلَى كُلِّ ذَنْبٍ قَلَّ أَصْدِقَاؤُهُ

کسیکه دوستان را برای هر لفظش از خود براند بی یار ماند

Qui éloigne ses amis à la moindre faute risque l'isolement.

مَنْ رَاعَى الْأَيْتَامَ رُوعِيٍّ فِي بَيْتِهِ هَرَّ أَنْكَسُ بَرِيدِ مَرْدِكَانَ

مهربان باشد دیگران بر فرزندان او مهربانی روا دارند

Qui a de l'égard pour les orphelins aura ses enfants traités avec bienveillance.

مَنْ لَمْ يَتَعَلَّمْ لَمْ يَعْلَمْ

هر آنکس تن به آموزش ندهد هرگز از دانش توشه نبرد

Qui n'apprend rien ne sera jamais instruit.

مَنْ لَمْ يَرْحَمْ لَمْ يَرْحَمْ

کسی که بر دیگران نبخشد بر او بخشایش نیاورند

Qui n'a pas de pitié n'en sera jamais l'objet.

مَنْ رَكِبَ الْبَاطِلَ أَذَلَّهُ مَرْكَبُهُ

هر آنکس براسب نا روائی بر آید سمندش او را سرنگون سازد

Qui monte le cheval de l'iniquité sera renversé par sa monture.

.....

مَنْ عَرَفَ النَّاسَ لَمْ يَعْتَمِدْ عَلَيْهِمْ

کسی که مردم را نیک بشناسد هرگز بر ایشان دل نبندد

Qui connaît les hommes ne compte pas sur eux.

.....

مَنْ كَتَمَ عِلْمًا فَكَانَ جَاهِلًا

هر آنکس دانشی را پوشیده دارد نادان را ماند

Qui cache son savoir est considéré comme un ignorant.

.....

مَنْ تَخَذَلَ جُنْدَهُ نَصَرَ أَعْدَاءَهُ

هر آنکس مردمان خود را رها کند کمک با دشمنان نموده است

Qui abandonne ses gens aide ses adversaires.

.....

مَنْ كَثُرَ هَزْلُهُ بَطَلَ جِدُّهُ

کسی که فراوان شوخی کند گفتار استوار او از میان رود

Qui plaisante trop n'est pas pris au sérieux.

.....

مَنْ زَرَعَ خَيْرًا حَصَدَ أَجْرًا

کسی که تخم نیکی افشاند پاداش آنرا درود

Qui sème le bien en récolte la récompense.

مَنْ طَالَ عَمْرُهُ فُجِعَ بِأَحْبَابِهِ

کسیکه فراوان زندگي کند مرگ دوستان بسيار بيند

Qui vivra longtemps pleurera ses amis.

مَنْ قَالَ مَا لَا يَنْبَغِي سَمِعَ مَا لَا يَشْتَهِي

کسی که نا شايست سخن کند هم ياسخ ناگوار شنود

Qui dit ce qu'il ne convient pas entend ce qu'il ne désire pas.

مَنْ كَثُرَ لَهْوُهُ قَلَّ عَقْلُهُ

هر آنکس سرگرم خوشگذرانی شود خردش کاستی گیرد

Qui se livre aux passions ruine sa raison.

مَنْ صَدَقَتْ لَهْجَتُهُ قَوِيَتْ حُجَّتُهُ

کسی که براستی سخن کند در گفتار خویش نیرو يابد

Qui a le langage sincère renforce son argument.

مَنْ تَفَكَّرَ فِي آيَاتِ اللَّهِ وَفَّقَ

کسیکه در بخت های خدای بیندیشد کامیاب شود

Qui réfléchit aux bienfaits de Dieu réussit.

~~~~~

مَنْ قَصُرَ عَنِ السِّيَاسَةِ صَغُرَ عَنِ الرِّيَاسَةِ

کسیکه در فرمانروائی نارسا باشد در سروری ناچیز شمرده شود

Qui manque de politique est méprisé dans sa gestion.

~~~~~

مَنْ اجْتَرَى عَلَى السُّلْطَانِ فَقَدْ تَعَرَّضَ لِلْهَوَانِ

کسیکه گستاخی بر پادشاه کند خود را خواری و تباه کند

Qui s'enhardit contre le roi s'expose au mépris.

~~~~~

مَنْ كَتَمَ الْأَطِبَاءَ مَرَضَهُ فَقَدْ خَانَ بَدَنَهُ

کسیکه درد خویش از پزشکان پنهان بپوشد در آزار تن خود بکوشد

Qui cache sa maladie au médecin trahit sa santé.

~~~~~

مَنْ أَظْهَرَ فَقْرَهُ أَذَلَّ قَدْرَهُ هُرَّ أَنْكَسَ تَنَكُّسَتِي خُودِ آشْكَارِ

سازد خویشتن را خواری سازد

Qui étale sa pauvreté s'avilit.

~~~~~

مَنْ سَأَلَ عِلْمَ آتِكُمْ أَنْتُمْ كَمَا يَرْتَدُّ دَانَا شَوْد

Qui interroge s'instruit.

مَنْ عَاشَ مَاتَ هَرِ آتِكُمْ زَنْدِ كَمَانِي كَنْدِ مَرَكِّ رَا دَرِ يَابِدِ

Qui vit meurt.

مَنْ أَحَبَّكَ نَهَاكَ كَسِيكَه تَوْرَا دَوْسْتِ دَارِدِ اَزْ رَاهِ بَدِ بَكْرِدَانْدَتِ

Qui t'aime te critique.

مَنْ مَنَعَ الْعَطَاءَ مَنَعَ الشَّاءَ آتِكُمْ كَسِيكَه بَخْشِشِ نَكَنْدِ سَتَايشِ نَبِينْدِ

Qui refuse de donner se prive de louange.

مَنْ دَخَلَ مَدَائِلَ السَّمَوِّ أَتَهُمْ كَسِيكَه بَجَاهَايِ نَاشَايَسْتِ رَوْدِ
بَدِ نَامِ شَوْدِ

Qui entre par une fausse porte éveille le soupçon.

مَنْ عَصَى الدُّنْيَا أَطَاعَتْهُ

كَسِيكَه بَكِيْتِي بِشْتِ يَازَنْدِ كَبِيْتِي رَامِ اَوْ شَوْدِ

Qui désobéit à la vie est obéi par elle.

مَنْ قَلَّتْ تَجْرِبَتُهُ خُدِعَ كَمْ آزموده فریب خورد

Qui a peu d'expérience est souvent trompé.

مَنْ ضَعُفَ جَدُّهُ قَوِيَ ضِدُّهُ

آنرا که بخت بر گردد دشمنش نیرو یابد

Qui sent son étoile pâlir verra la puissance
de son ennemi se renforcer.

مَنْ وَضَعَهُ سُوءُ آدَبِهِ لَمْ يَرْفَعْهُ شَرَفُ حَسَبِهِ

آنکس را که رفتار ناشایست بست کند ارجمندی دودمان بلند نسازد

Qui s'abaisse par son impolitesse ne sera par
élevé par la noblesse de sa naissance.

مَنْ صَدَقَ مَقَالُهُ زَادَ إِجْلَالُهُ

کسی را که گفتار راست باشد فرهی و بزرگی او فزونی گیرد

Qui a la parole sincère jouira de plus de
considération.

مَنْ اسْتَعْمَلَ الرَّفْقَ لِأَنَّ لَهُ الشَّدَائِدُ

کسیکه کار بهمهربانی کند کارهای سخت بر او آسان گردد

Qui use de bienveillance verra les rigueurs
s'adoucir.

مَنْ قَلَّ أَكْلُهُ صَفَا فِكْرُهُ كَسِيكُهُ ائْدَكْ خُورْدِ ائْدَبِشِه ائْش
پیراسته ویاك شود (اندرون ازطعام خالی دار تا درو نور معرفت بینی)
Qui mange peu purifie sa pensée.

مَنْ اسْتَدَامَ قَرَعَ الْبَابَ وَ لَجَّ وَ لَجَّ
كَسِيكُهُ هُمَا رَه دَرَبْ خَا نَه رَا بَكُوبِدْ وَ كُوشِشْ نَمَا يَدِ دَرِ بَرِ اَوْ كَشُودِه شُودِ
Qui frappe avec insistance finit par entrer.

مَنْ رَغِبَ فِيكَ عِنْدَ اِقْبَالِكَ زَهَدَ فِيكَ عِنْدَ اِدْبَارِكَ
كَسِيكُهُ چُونِ تُو بَخْتِيَارِ شُويْ بَسُويْ تُو كَرَا يَدِ چُونِ بَخْتِ بَا تُو پِشْتِ
كَنْدِ رُويْ اَزِ تُو بَكْرَدَانْدِ
Qui te recherche dans la prospérité te fuit
dans l'adversité.

مَنْ آمَنَ خَائِفًا آمَنَهُ اللَّهُ مِنْ عِقَابِهِ
آ نَكِه هِرَا سَنْدَه رَا پِنَاه دِهْدِ خُدَا يَشِ زَنَاهارِ بَخْشِدِ
Qui donne asile au fugitif sera à l'abri du
châtiment divin.

مَنْ عُرِفَ بِالْكَذِبِ قَلَّتِ النَّقَةُ بِهِ
هَرِ آ نَكْسِ بَدْرُونِي شَنَا خْتِه شُودِ مَرْدَمَانِ كَمْتَرِ تَكِيَه بَرِ كَفْتَارِ اَوْ كَنْدِ
Qui est réputé pour son mensonge voit la
confiance diminuer autour de lui.

مَنْ أَطْرَحَ الْحِقْدَ اسْتَرَّاحَ قَلْبُهُ وَ لَبَهُ

کسی که کینه را بدور افکند دل و روانش آسایش یابد

Qui éloigne la rancune aura le cœur et l'esprit tranquilles.

مَنْ تَرَقَّبَ الْمَوْتَ سَارَعَ إِلَى الْخَيْرَاتِ

کسی که نگران مرگ باشد در نیکوکاری شتاب کند

Qui attend la mort s'adonne aux bonnes œuvres.

مَنْ خَانَ سُلْطَانَهُ بَطَلَ أَمَانُهُ هِرْآ نَكْسُ بِي پادشاه خود نیرنگ

زند آسایشش از دست رود

Qui trahit son souverain perd toute sécurité.

مَنْ تَأَجَّرَكَ بِالنَّصِيحِ قَدَّ أَجَزَلَ لَكَ الرَّبِيحُ

هر کس به پند و اندرز با تو سودا نماید بر تو سود فراوان رساند

Qui te prodigue ses conseils est un commerçant qui t'offre largement des intérêts.

مَنْ أَكْتَفَى بِالتَّلْوِيحِ اسْتَهْنَى عَنِ التَّصْرِيحِ

کسی که با گفتار سر بسته سخن تواند از گفتار آشکار بی نیاز ماند

La métonymie te dispense de précision.

مَنْ حَسَنَ ظَنَّهُ بِالنَّاسِ حَازَ مِنْهُمْ الْمَحَبَّةَ

هر آنکس در باره مردمان نیک بین باشد دوستی آنان را بدست آورد

Qui a confiance aux hommes jouit de leur amitié.

مَنْ رَضِيَ بِقِسْمِ اللَّهِ لَمْ يَحْزَنْ عَلَى مَا فَاتَهُ كَسَى كَه بَدَادَه

یزدان شاد و شکیبا باشد بر آنچه از دستش رود اندوهگین نشود

Contente-toi de la part que Dieu t'a faite et ne t'afflige pas de ce qui te manque.

مَنْ بَخَلَ بِمَالِهِ عَلَى نَفْسِهِ حَازَ نَهْ عَلَى بَعْلِ عَرْسِهِ

آنکس که دارائی خود را بر خویشتن روا ندارد برای شوهر زن خود اندوخته نماید

Qui ne profite pas de son bien l'amasse pour le futur mari de son épouse.

مَنْ أَطَاعَ التَّوَانِي أَحَاطَتْ بِهِ النَّدَامَةُ

کسی که راه سستی و تنبلی سپرد دستخوش پشیمانی گردد

Qui cède à la nonchalance se prépare des repentirs.

مِنْ أَشْرَفِ أَعْمَالِ الْكَرِيمِ تَعَاوَلُهُ عَمَّا يَعْلَمُ

از پسندیده ترین کارهای مرد بزرگوار چشم پوشی است از آنچه میداند

Un des beaux gestes du brave homme est de ne pas tenir compte de ce qu'il sait des autres.

مَنْ خَانَهُ وَزِيرَهُ فَسَدَ تَدْبِيرُهُ هَر آنکس دستخوش نیرنگ دستور
خویش گردد پیش بینی هایش بر باد رود

Qui est trahi par son ministre aura ses pro-
jets gâtés.

مَنْ رَغِبَ فِي نَيْلِ الدَّرَجَاتِ الْعُلَى فَلْيَمْلِكِ الْهَوَى

هر کس آرزو مند برتری و سروری باشد باید بر خواهش بیهوده
خویشتن چیره شود

Qui désire parvenir aux hautes situations doit
vaincre ses passions.

مَنْ اِكْتَفَى بِالْيَسِيرِ اسْتَعْنَى عَنِ الْكَثِيرِ

هر آنکس باندک بسازد از بسیار بی نیاز شود

Qui se contente de peu n'a pas besoin de
beaucoup.

مَنْ اسْتَقْبَلَ وُجُوهَ الْأَرَاءِ عَرَفَ مَوَاقِعَ الْخَطَاءِ

هر آنکس اندیشه و گفتار بزرگان را پیشباز کند جایگاه لغزش و
کژی را بشناسد

Qui recherche les bons avis distingue les
points d'erreur.

مَنْ اعْتَزَلَ سَلِيمَ هَر آنکس گوشه گزیند در آسایش ماند

Qui vit solitaire reste sain et sauf.

مَنْ يَصْبِرْ يَنْظُرْ
کسی که شکیبائی پیشه کند بیروزی یابد
(صبر و ظفر هر دو دوستان قدیمند بر اثر صبر نوبت ظفر آید - حافظ)
Qui sait patienter triomphe.

مَنْ ظَلَمَ ظَلِمَ
هر آنکس ستم نماید دوچار ستم شود
Qui opprime sera opprimé.

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ عَرَفَ رَبَّهُ
کسیکه خویشتن را شناسد خدای خود را شناسد
Qui se connaît bien connaît son Créateur.

مَنْ لَمْ يَصْبِرْ عَلَى مَضْنِ الْحَمِيَةِ طَالَ سَقْمُهُ
کسیکه بسختی پرهیز تن در ندهد بیماری او بدرازا کشد
Qui ne se prive pas des mets défendus voit
sa maladie traîner en longueur.

مَنْ نَظَرَ فِي الْعَوَاقِبِ سَلِمَ مِنَ النَّوَائِبِ
کسی که بر فرجام کارنگران باشد از نا بهنجاری روزگار آسوده ماند
Qui tient compte des conséquences évite les
accidents.

الْعَاقِلُ يُطَلِّبُ الْكَمَالَ الْجَاهِلُ يُطَلِّبُ الْمَالَ

خردمند در پی کمال و نادان در آرزوی مال است

Le sage cherche la perfection, l'ignorant la richesse.

الشَّجَاعَةُ عِزٌّ حَاضِرُ الْجَبِينُ ذُلٌّ ظَاهِرٌ

دلیری سرفرازی است تابان و ترسناکی فرومایگی است نمایان

La bravoure est un honneur éclatant et la cowardise un avilissement visible.

الصَّمْتُ رَوْضَةُ الْفِكْرِ خاموشی بوستان اندیشه و فکرت است

Le silence est le jardin de la réflexion.

الْحَازِمُ يَقْظَانُ الْعَاقِلُ وَسَّانٌ

دور اندیش هماره بیدار و سهل انکار همیشه در خواب است

L'homme prudent est en éveil tandis que le négligent dort.

مَنْ أَكْرَمَ نَفْسَهُ أَهَانَتْهُ

هر آنکس خود را بستا بدخوبستن را خوار سازد

Qui se glorifie ne se respecte pas.

مَنْ عَرَفَ النَّاسَ تَفَرَّدَ كَسِيكَهُ مَرْدَمَ رَا بَشَنَاسِدَ تَنْهَائِي كَرِيْتِدَ

Qui connaît les hommes les fuit.

مَنْ تَابَ فَقَدْ أَنَابَ هَرَّآ نَكْسَ از گناه باز گردد به یزدان گرايد

Qui subit la pénitence revient à Dieu.

مَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا تَرَهَّدَ كَسِي كَيْتِي رَا شَنَاسِدَ كَنَارَه كِيرِي جَوِيدَ

Qui connaît le monde s'isole.

مَنْ صَبَرَ هَانَتْ مُصِيبَتُهُ

هَرَّآ نَكْسَ شَكِيْبَائِي نَمَآيِدَ اَنْدَوَه وَ دَرْدَ بَرُوِي آسَان آيِدَ

Qui sait patienter supporte facilement la douleur.

مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا لَهَجَّ بِذِكْرِهِ

هَرَّآ نَكْسَ جِيْزِي رَا دَوَسْتَدَارَ بَاشَدَ نَامَ آنرا بَرَبَان آرد

Qui aime une chose est enclin à la rappeler.

مَنْ خَالَطَ السُّفَهَاءَ حَقَرَ كَسِي كَه بَا نَادَانَانِ آمِيْزِدَ خَوَار شَوْدَ

Qui fréquente les sots est dédaigné.

مَنْ صَاحَبَ الْمُعْلَاءِ وَ قَرَّ كَسِي كَه بَا خَرْدَ مَنْدَانِ هَمْتَشِيْنِ كَرْدَدَ

بَزْرَك وَ سَنَكِيْنِ شَوْدَ

Qui vit en compagnie des intelligents s'honore.

مِنَ التَّوَانِي يَتَوَلَّدُ الْكَسَلُ ۚ از سستی تنبلی زاید

La nonchalance engendre la paresse.

.....

مِنَ أَفْضَلِ التَّوَرَعِ أَنْ لَا تَعْتَمِدَ فِي خَلْوَتِكَ مَا تَسْتَحْيِي مِنْ

إِظْهَارِهِ فِي عَلَانِيَتِكَ ۚ بالا ترین پارسائی آن است که در پنهانی

پیرامون کاری مگردی که از آشکار کردن آن شرمت آید

C'est une grande vertu de ne point te proposer en cachette une chose que tu ne pourrais sans rougir divulguer.

~~~~~

مِنَ الْحِكْمَةِ طَاعَتُكَ لِمَنْ فَوْقَكَ وَ إِجْلَالُكَ مَنْ فِي

طَبَقَتِكَ وَ انْصَافُكَ مِنْ دُونِكَ ۚ فرمانبرداری از مهتران و ارجمند

داشتن همسران و داد گستری در باره زیردستان نشانه خردمندی است

Il est sage d'obéir à ton supérieur, de respecter ton égal et de traiter avec équité ton inférieur.

~~~~~

مَا أَفْقَرُ مِنْ مَلِكٍ فَهَمًّا ۚ نیازمند نشود آنکس که دارای هوش است

Ne s'appauvrit jamais celui qui possède l'intelligence.

.....

مَا حَصَّنَ الدَّوْلَ مِثْلَ الْعَدْلِ

هیچ چیز مانند داد گستری نگهبانی کشور نتواند

Les Etats ne sont protégés par aucune for-
teresse aussi bien que par la justice.

مِنْ تَمَامِ الْمُرُوَّةِ أَنْ تَنْسِيَ الْحَقَّ الَّذِي لَكَ وَتَذْكَرَ الْحَقَّ

الَّذِي عَلَيْكَ بِالْأَبْرَارِ مَرْدَانِكِي أَنْ اسْتَغْفِرُوا كُنِي حَقِّي رَا

که تو بر دیگران داری و بیاد آری حقی را که دیگران بر تو دارند

Il est de toute générosité d'oublier le droit
que tu as sur quelqu'un et de te rappeler celui
que quelqu'un a sur toi.

مِنْ أَعْظَمِ مَصَائِبِ الْأَخْيَارِ حَاجَتُهُمْ إِلَى مُدَارَاةِ الْأَشْرَارِ

بزرگترین بدبختی نیکان نیاز نندی ایشان است به بردباری با بدان
و فرومایگان

Un des plus grands tourments des braves
gens est d'être obligés de ménager les méchants.

مِنْ أَمَارَاتِ الْأَجْمَعِ كَثْرَةُ تَلَوْنِهِ

از نشانه نادان و نا بخرد یکی آنکه مردم رنگی بخود گیرد

Une des marques de l'homme stupide est ses
réquents changements d'opinion.

مِنْ صَغِيرِ الْهَمَّةِ حَسَدُ الصَّدِيقِ عَلَى النِّعْمَةِ

رشک بردن به خوشبختی دوستان از کومه بینی است

Quelle petitesse que d'être jaloux du bonheur de son ami.

مِنْ أَقْبَحِ الْمَذَامِ مَدْحُ اللَّئَامِ

زشت ترین کردار ناشایست ستودن فرومایگان است

Une mauvaise action des plus blâmables est la louange des ignobles.

مِنْ عِلَامَاتِ الشَّقَاةِ إِلَّا سَاءَةٌ إِلَى الْإِخْيَارِ

از نشانه های بد کوهری بد رفتاری با نیکان است

L'un des indices de la vilenie est l'offense aux braves gens.

مِنْ أَعْظَمِ الْفَجَائِعِ إِضَاعَةُ الصَّنَائِعِ

از بزرگترین کارهای افسوس آور تباه ساختن هنر هنروران است

L'un des plus grands crimes est la destruction d'une œuvre d'art.

مِنْ أَفْحَشِ الْخِيَانَةِ خِيَانَةُ الْوَدَائِعِ

آلودن به چیزی است که بتو سپرده اند

L'une des plus atroces trahisons est la main-mise sur les choses qui vous sont confiées.

مِنْ عَلامَاتِ الْإِذْبَارِ مَقَارَنَةُ الْأَرْذَالِ

از نشانه های تبه روزی آمیزش بادونان است

L'une des marques de l'infortune est l'union avec les hommes vils.

مِنْ الْمُرُوَّةِ أَنْ يَبْدَلَ الرَّجُلُ بِمَالِهِ وَيَصُونَ عِرْضَهُ

جوانمرد آنکس است که دارائی خود را داده و آبروی خویش را نگهدارد

C'est de la générosité que de donner son bien et de garder son honneur.

مِنْ أَفْضَلِ الْمَكَارِمِ تَحْمَلُ الْمَغَارِمِ وَإِقْرَاءُ الضُّيُوفِ

از بهترین خوی های ستوده زیر بار وام رفتن و مهمان پذیرفتن است

L'une des plus nobles actions est de s'endetter pour régaler ses hôtes.

مِنْ حَقِّ الرَّاعِي أَنْ يَخْتَارَ لِلرَّعِيَّةِ مَا يَخْتَارُهُ لِنَفْسِهِ

فرمانروا را سزد که آنچه برای خویشتن گزینند برای فرمانبرداران خود همان را بسندد

Il est du devoir d'un dirigeant de choisir pour ses administrés ce qu'il choisit pour lui-même.

مِنْ تَوْفِيقِ الرَّجُلِ إِكْتِسَابُهُ الْمَالَ مِنْ حِلِّهِ اِزْرَسْتِكاري

مرد است که دارائی خود را از راه باک و بی آلاش فراهم سازد

Qu'il est heureux celui qui s'enrichit par un moyen licite.

مَا كُلُّ رَامٍ يُصِيبُ ۙ نَهْ هَر كَمَانْدَارِي تِير آرزویش بر نشان آید

Tous les coups ne portent pas.

مَا اخْتَلَفَ دَعْوَتَانِي إِلَّا كَانَتْ أَحَدُهُمَا ضَالَّةً

دو آوا برابر هم بلندنشود مگر اینکه یکی از آن دو بر گمراهی باشد
Dans deux appels opposés, il est impossible
que l'une des causes ne soit injuste.

مَا لِابْنِ آدَمَ وَالْفَخْرِ وَأَوَّلِهِ نُظْفَةٌ وَأَخْرَجَهُ جِيْفَةً لَا يَرْزُقُ

نفسه و لا يدفع حنفته ۙ فرزند آدم چون بر خود بالد که آغاز آن
نا چیز مایه و فرجام آن مرداری است نه روزی خویش را رسانیدن
تواند نه جاو کبری از مرک خود را چاره داند

Oh! comment le fils d'Adam peut-il se glorifier, lui dont le commencement est un germe et la fin un cadavre, lui qui est impuissant à se nourrir et à éviter sa mort.

مَا أَنْكَرْتُ اللَّهَ مَذَّ عَرَفْتُهُ

منکر خدای نشدم از آنکاه که اورا شناختم

Je n'ai pas renié Dieu depuis que je l'ai connu.

مَا شَكَّتُ فِي اللَّهِ مُذَرَّأَيْتَهُ دَر بَارَةُ خَدَاوَنَد دُو دَلِي رَا اَز
خود دور ساختم از آنکس که او را دیدم
Je n'ai pas eu de doutes sur Dieu depuis que
je l'ai vu.

.....

مَا قَسَمَ اللَّهُ بَيْنَ عِبَادِهِ شَيْئًا أَفْضَلَ مِنْ الْعَقْلِ
آفریدگار میان بندگان خود چیزی ستوده تر از خرد بخش نفرموده است
Dieu n'a pas distribué à ses serviteurs une
chose plus estimable que la raison.

مَا لِإِنْسَانٍ لَوْلَا اللِّسَانُ إِلَّا صُورَةٌ مِمثَلَةٌ أَوْ بِهِمَةٌ مَهْمَلَةٌ
اگر زبان نبودى هر آينه آدمى جز پيكرى بيجان يا چاربايى بيهوده
بيش نبود

Que serait l'homme privé du langage: une
image calquée ou une brute négligée ?

مَا أَعْظَمَ اللَّهُ مَا نَرِي مِنْ خَلْقِكَ وَمَا أَصْغَرَ عَظِيمَهُ فِي جَنْبِ
مَا غَابَ عَنَّا مِنْ قُدْرَتِكَ بَارِيرُورِد كَارَا جِه بَسِيَار سْتَرْك وِزْرَك
است آنچه را که از آفرينش تو ديدار ميکنيم و چه خرد مينمايد بزرگي
آن در نزد آنچه که از توانايي تو بر ما پوشيده است

Oh, qu'est énorme mon Dieu, ce que nous
voyons de ta création, et que cela semble pe-
tit à côté de ce qui nous est voilé de ta
puissance !

مَا أَحَقَّ الْعَاقِلَ أَنْ يَكُونَ لَهُ سَاعَةٌ لَا يَشغُلُهُ عَنْهَا شَاعِلٌ
يُحَاسِبُ فِيهَا نَفْسَهُ فَيَنْظُرُ فِيهَا مَا كَتَسَبَ لَهَا وَعَلَيْهَا فِي

لَيْلِهَا وَ نَهَارِهَا بس سزاوار و بسندیده است خردمند را که هنگامی
آسوده از هر گرفتاری برای سنجش خویشتن گزیند و بنکرد که در
شبانه روز چه بدست آورده و چه از دست داده است

Il faut chaque jour à l'homme sage une heure
de loisir, consacrée à son examen de consci-
ence pour voir ce qu'il a gagné ou perdu.

مَا أَسْرَعَ السَّاعَاتِ فِي الْأَيَّامِ وَ أَسْرَعَ الْأَيَّامِ فِي الشُّهُورِ
وَ أَسْرَعَ الشُّهُورِ فِي السَّنَةِ وَ أَسْرَعَ السَّنَةِ فِي هَدْمِ الْعُمُرِ

ساعتها چنان بتندی بگذرند تا روزها را در سیرند و روزها شتاب آرند
تا ماهها را در نوردند و ماهها شتاب نمایند تا سال را بکران آرند و سال
بشتابد تا زندگانی را بیایان رسانند

Oh, que les heures se hâtent de se transfor-
mer en jours, les jours en mois, les mois en
années et les années en anéantissement de la vie !

مَا أَقْبَحَ بِالْإِنْسَانِ أَنْ يَكُونَ ذَا وَجْهَيْنِ

چه بسیار زشت است آدمی را که دو روی داشته باشد

Qu'il est hideux l'homme à deux faces !

مَرَارَةُ الصَّبْرِ يُثْمِرُ الطَّفَرَ تلخی شکبائی بیروزی بار دهد

Le fruit de la patience amère est le succès.

~~~~~

مَوْتُ الْوَلَدِ قَاصِمَةُ الظَّهِيرِ مرگ فرزند کمر شکن است

La mort de l'enfant vous rompt l'échine.

~~~~~

مَثَلُ الدُّنْيَا كَظِلِّكَ إِنْ وَقَفْتَ وَقَفَ وَإِنْ طَلَبْتَهُ بَعُدَ

روزگار مانند سایه تست چون بجای بایستی با تو ایستاده شود و
چندانکه دنبال آن روی دور گردد

La vie ressemble à ton ombre ; si tu t'arrêtes elle s'arrête, si tu veux l'atteindre elle s'éloigne.
(La fortune est comme ton ombre; si tu la suis elle te fuit, si tu la fuis elle te suit. N. D. T.)

~~~~~

مَوَدَّةُ الْآبَاءِ نَسَبٌ بَيْنَ الْبَنَاءِ دوستی پدران خویشاوندی

است در میان فرزندان

L'amitié entre pères provoque la parenté entre fils.

~~~~~

مُسْكِينُ ابْنِ آدَمَ مَكْتُومٌ الْأَجَلِ مَكْتُونٌ الْعَلَلِ

تولمه البقة و ننته العرقه و تقنله الشارقة بیچاره و

ناچیز است فرزند آدم که روز مرگ خویش را نمیداند به درد و بیماری
خود بی نمی برد کوچکترین شب گزش گزند رساند هرگاه

خوی کند بگنده در آید و يك سرفه جانش بستاند

Qu'il est chétif le fils d'Adam; il ignore le terme de ses jours, Il ne connaît pas ses maladies, il souffre de la piquûre d'une punaise, il pue d'une suée, il meurt d'une simple toux!

مَادِحُ الرَّجُلِ بِمَا لَيْسَ فِيهِ مُسْتَهْزِئِي بِهِ هَر كَس مَرْدِي رَا

بچیزی که در او نیست بستاید او را ریشخند کرده باشد

Qui loue un homme d'une qualité qui lui manque se moque de lui.

مُصَاحِبُ الدُّنْيَا هَدَفٌ لِلنَّوَابِئِ وَالْغَيْرِ

با کیتی دل بستن آماج خدنگ پیش آمد های نزنند گشتن است

Qui s'attache intimement à la vie s'offre en cible aux malheurs et aux vicissitudes du sort.

و سُئِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ مَسَافَةِ مَا بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

فَقَالَ مَسِيرَ يَوْمٍ لِلشَّمْسِ از علی علیه السلام پرسیدند راه میان

خاور و باختر چند است فرمود گردش يك روز خوردشید

Interrogé sur la distance entre l'Orient et l'Occident le calife répondit: "la course du Soleil en une journée."

نُصِحْتُكَ بَيْنَ الْمَلَأَةِ تَقْرِيعٌ اَنْدَرَز دَادَن دَر مِيَان كَرُوهُ مَرْدَم بَكْسِي

سرزنش شمرده شود

Le conseil donné publiquement est un blâme.

نَفْسُ الْمَرْءِ خُطَاهُ إِلَىٰ آجَلِهِ

هر دمى که مرد بر ميارد گامى است که بسوى مرگ بر مىدارد

Chaque souffle de l'homme est un pas vers la mort.

.....

تَرَهُ نَفْسَكَ عَنْ كُلِّ دَنِيَّةٍ وَإِنْ سَأَقْتِكَ إِلَى الرَّغَائِبِ
خويشتن را از هر پستی و فرو ما بگى يا كيزه دار اگر چند ترا بداندنچه
دلخواه تست رهنمون شود

Evite toute bassesse, même si elle te conduit à l'objet désiré.

.....

وَ قَاحَةُ الرَّجُلِ تَشِينُهُ بِى شَرِّهِ مَرْدًا زَشْتًا كُنْدًا

L'impudence dépare l'homme.

.....

وَلَوْعُ النَّفْسِ بِاللَّذَائِطِ يُغْوِي وَ يُرْدِي

شيفتكى فراوان به خوشگذراني گمراهى آورد و به نىستى برد

L'ardente passion des plaisirs égare et conduit à la perte.

.....

وَأَلْدَسُوهُ يَهْدِيُمُ الشَّرْفَ وَ يَشِينُ السَّلَفَ فَرَزَنْدُ بَدِ بَر باددمد

آبروی خاندان را و زشت کند دودمان را

Le mauvais enfant détruit tout honneur et dépare l'ascendance.

وَاضِعٌ مَعْرُوفٍ فِي غَيْرِ مُسْتَحِقِّهِ مُضَيِّعٌ لَهُ

بخشش درباره کسی که سزاوار نیست برباد دادن آن است

Qui accorde un bienfait à celui qui ne le mérite pas le gaspille.

.....

وَزَرَاءُ السَّوِّءِ أَعْوَانُ الظَّالِمَةِ وَ إِخْوَانُ الأَثَمَةِ

دستوران زشت کردار یاران ستمگران و برادران گناهکارانند

Les mauvais ministres sont les auxiliaires des tyrans et les frères des coupables.

وَ عِدُّ الكَرِيمِ نَقْدٌ أَنَجِحُهُ رَا جَوَانِمِرْدٌ نَوِيدٌ دَهْدُ نَقْدِ اسْت

La promesse de l'homme généreux est un paiement en argent comptant.

وَ حِدَّةُ المَرءِ نَحِيرٌ لَهُ مِنْ قَرِينِ السَّوِّءِ

تنها نشستن هرد بهتراز همنشین بد داشتن است

Il est préférable d'être seul que d'avoir un mauvais compagnon.

وَاللَّهِ لَئِنْ قَرَرْتُمْ مِنْ سَيْفِ الْعَاجِلَةِ لَا تَسْلَمُوا مِنْ سُيُوفِ

الْآخِرَةِ سوکندها خدایا اگر امروز از شمشیر دشمن بگریزید

فردای رستاخیز از تیغ های بران کینفر یزدان رهائی نیابید

Par Dieu, si vous fuyez aujourd'hui l'épée ennemie, vous n'échapperez pas demain à celle du Juge suprême !

اسْتَحْيُوا مِنَ الْفِرَارِ فَإِنَّ فِيهِ أَدْرَاعَ الْمَارِ وَوُجُوحَ النَّارِ

شرم دارید از گریختن هنگام جنگ که شما را جامه تنگ پوشاند و بآتش دوزخ کشاند

Ayez honte de fuir : c'est se revêtir de déshonneur et se préparer à l'enfer.

.....

هَيْهَاتَ لَوْ لَا التَّقَى لَكُنْتُ أَدْهَى الْعَرَبِ

درینا اگر باورسانی و بیم یزدان نبودى من در میان تازیان گوی داستان سازی و فسونگری ربودمی

Loin d'ici ! Si ce n'était la crainte de Dieu, je serais le plus astucieux des Arabes !

~~~~~

لَا تَعِدْ عَمَّا تَعْجُزُ عَنِ الْوَفَاءِ بِهِ

کاری را که انجام آن نتوانی بگردن مکبر

Ne fais pas une promesse que tu seras incapable de tenir.

لَا تَنْظُرْ إِلَى مَنْ قَالَ وَانظُرْ إِلَى مَا قَالَ

منکر که گوینده کیست بنکر گفتار او چیست

Ne considère pas celui qui parle mais ses paroles.

لَا تَمْلِكْ بِأَبْسًا يُعْجِزُكَ افْتِتَاحَهُ

بند دری را که کشودن آن نتوانی

Ne ferme pas une porte que tu seras impuissant à rouvrir.

لَا يَسْتَحْسِبَنَّ أَحَدُكُمْ إِذَا سُئِلَ عَمَّا لَا يَعْلَمُ أَنْ يَقُولَ لَا أَعْلَمُ

نباید کسی از شماها شرم کند از این که آنچه را نداند از او پرسند
گوید که ندانم

Celui qui est interrogé sur un sujet qu'il ne connaît pas ne doit pas rougir de dire : j'ignore.

لَا تَسْتَصْغِرَنَّ عَدُوًّا وَإِنْ ضَعُفَ

کوچک مشمار دشمن را اگر چه ناتوان باشد

Ne dédaigne pas l'ennemi, même s'il est faible.

لَا تَغْتَرَنَّ بِمُجَامَلَةِ الْعَدُوِّ فَإِنَّهُ كَالْمَاءِ وَإِنْ أُطِيلَ اسْتِحْنَانُهُ

بِالنَّارِ لَمْ يَمْنَعْ مِنْ أَطْفَائِهَا فَرِيفْتَهُ مَشُو بِهِ خَوْشَرَفْتَارِي دَشْمِنِ

زیرا که دشمن آب را ماند چند که او را باتش گرم کنی هم از فرو
نشاندن آتش باز نایستند

Ne sois pas dupe des ménagements de l'en-
nemi: il ressemble à l'eau, même soumise à
l'action du feu, elle l'éteindra.

لا تَعْتَمَّ بِالْفَقْرِ وَالْبَلَاءِ فَإِنَّ الذَّهَبَ يُجَرَّبُ بِالنَّارِ وَالْمُؤْمِنَ
يُجَرَّبُ بِالْبَلَاءِ از تنگدستی و گرفتاری آندوهگین مباش که زر

باتش آزموده شود و خدا پرست برنج و سختی

Ne t'afflige pas de la pauvreté et du malheur;
tel l'or éprouvé par le feu, le bon croyant est
soumis aux épreuves.

لا تُحَدِّثْ بِمَا تَحَافُ تَكْذِيبُهُ

باز مگوی داستانی را که بیم داری آنرا دروغ انگارند

Ne raconte pas ce dont tu crains le démenti.

لا تُعَالِجْ مَنْ لَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ دَفْعُهُ

ستیزگی مکن با کسی که نتوانی بر او چیره شوی

Ne lutte pas contre qui tu ne peux pas te
défendre.

لا تُعَادُوا فِيمَا لَا تَعْرِفُونَ فَإِنَّ أَكْثَرَ الْعِلْمِ فِيمَا لَا تَعْرِفُونَ

با چیزی که نمی دانید دشمنی مینمایید چه بسیار از دانش در چیزی
است که نمیدانید.

Ne soyez pas hostiles à ce que vous ne con-
naissiez pas, car la plus grande partie de la
science est dans ce que vous ignorez.

لَا يَصْغُرَنَّ عِنْدَكَ الرَّأْيُ الْحَظِيْرُ إِذَا آتَاكَ بِهِ الرَّجُلُ الْعَقِيْرُ
کوچک مشمارانديشه سترك را هرچند از مرد خرد و ناچيز تراوش کند
Ne méprise pas une grande idée qui te vient
d'une petite personne.

لَا تَتَكَلَّمَنَّ إِذَا لَمْ تَجِدْ لِلْكَلامِ مَوْقِعًا
نباید سخن گوئی تا برای گفتار جایگاهی به سزا نیایی
Ne parle jamais si ce n'est pas la place d'une
parole.

لَا تُعَدَنَّ غَنِيًّا مَنْ لَمْ يَرْزُقْ مِنْ مَالِهِ
نباید داراشماری کسی را که از دارائی خویش مردمان را بهره ندهد
Ne compte pas comme riche celui qui ne
fait pas vivre de sa richesse.

لَا تَسْرَعَنَّ إِلَى أَرْفَعِ مَوْضِعٍ فِي الْمَجْلِسِ
در نشستن بر فراز انجمن شتاب مینما
Ne te hâte pas de gagner le haut du salon.

لَا تَفْرَحَنَّ بِسَقَطَةِ غَيْرِكَ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا يُحْدِثُ

بِكَ الزَّمَانُ   نباید به افتادن دیگران شاد شوی زیرا آگاه نیستی
که روزگار از برای تو چه در پیش دارد (ای دوست بر جنازه دشمن
چو بگذری شادی مکن که بر تو همین ماجرا رود سعدی)

Ne te réjouis pas de la chute d'autrui. car tu
ne sais pas ce que la vie te réserve.

لَا تَتَّخِذَنَّ عَدُوَّ صَدِيقًا

نبايد دشمن دوست را دوست گزینی

Ne choisis pas comme ami l'ennemi de ton
ami.

لَا تُعَاجِلِ الدَّنْبَ بِالْعُقُوبَةِ وَاجْعَلْ بَيْنَهُمَا لِلْعَفْوِ مَوْضِعًا

در کيفر دادن گناه شتاب منما و میان آن دو برای گذشت جایگاهی
بگذار

Ne te hâte pas de châtier la faute commise;
ménage entre ces deux actions une place pour
le pardon.

لَا تُشْرِكَنَّ فِي رَأْيِكَ جَبَانًا يُضْعِفُكَ عَنِ الْأَمْرِ وَ يُعْظِمُ

عَلَيْكَ مَا لَيْسَ بِعَظِيمٍ ترسنده دل را در اندیشه خود انبازمگیر که
ترا از کارست نماید و خورد را بچشم تو بزرگ سازد (که کار را کوهی
کند)

Ne fais pas d'un poltron ton associé; il t'affaiblit dans l'action et agrandit à tes yeux ce qui n'est pas grand.

لَا تُؤَخِّرْ إِنْ أَلَاةَ الْمُحْتَاكِ إِلَى غَدٍ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَا يَعْزُضُ
لَكَ وَ لَهُ فِي غَدٍ دستگیری از نیاز مندان و در ماندگان را نافردا

و افس میفکن زیرا که ندانی برای تو و او فردا چه پیش آمد کند
Ne remets pas à demain pour donner à celui qui en a besoin, car tu ne sais pas ce que demain vous réserve à lui-même et à toi.

لَا تُضَيِّعَنَّ حَقَّ أَخِيكَ إِتْكَالًا عَلَيَّ مَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَهُ فَلَيْسَ
هُوَ لَكَ بِأَخٍ مَا أَضَعْتَ حَقَّهُ حَقَّ دُوسْتِ خُودِ رَا بِإِيْمَالِ مَكْنِ بِرِ
بشقیبانی دوستی که میان تو و او استوار است چه هر گاه حق او را
بایمال سازی دیگر دوست تو شمرده نمیشود

Ne méprise pas le droit de ton ami au nom de vos relations intimes, car il n'est plus ton ami dès que tu foules son droit.

لَا تَسْتَكْثِرَنَّ مِنْ إِخْوَانِ الدُّنْيَا فَإِنَّكَ إِنْ عَجَزْتَ عَنْهُمْ
تَحَوُّلُوا أَعْدَاءَ وَ إِنْ مَثَلَهُمْ كَمَثَلِ النَّارِ كَثِيرٌ هَا يُحْرِقُ
وَ قَلِيٌّ يَنْفَعُ فراوان دوست مکیر از مردم روزگار چه اگر از

انجام کار ایشان درمانی با تو دشمن شوند همانا دوست آتش راماند که
بسیارش بسوزاند و اندکش سود رساند

Ne recherche pas beaucoup d'amis, car si tu
les négliges, ils se changeront en ennemis. Ils
ressemblent au feu dont la trop grande quan-
tité brûle.

لَا تُسِيْ إِلَى مَنْ أَحْسَنَ إِلَيْكَ فَمَنْ أَسَاءَ إِلَى مَنْ أَحْسَنَ
إِلَيْهِ فَقَدْ مَنَعَ الْإِحْسَانَ بد مکن با کسی که با تو نیکی کرد چه
آنکس که بد کند بجای نیکی مردمان را از نیکوکاری باز داشته است
Ne rends pas le mal pour le bien, tu empê-
cheras ainsi la bienveillance.

لَا تَلْتَبِسْ بِالسُّلْطَانِ فِي وَاقْتِ اضْطِرَابِ الْأُمُورِ عَلَيْهِ
فَإِنَّ الْبَحْرَ لَا يَكَادُ يَسْلَمُ رَاكِبُهُ مَعَ سُكُونِهِ فَكَيْفَ
لَا يَهْلِكُ مَعَ اخْتِلَافِ رِيَاحِهِ وَاضْطِرَابِ أُمُورِهِ

با شهریار هنگام آشفتگی و تیرگی کار پیوند و آمیزش نشاید چه
در بای آرام همواره نتواند کشتی نشینان را بی گزند بکناره رساند
بس هنگام وزش بادهای سخت و جنبش خیزاب های تند چگونه ایشان
را بسوی مرگ نمی کشاند

Ne te mêle pas des affaires du Sultan au
moment des troubles; la mer calme ne pré-
serve pas toujours le passager, comment ne

le ferait-elle pas périr dans les sautes du vent
et l'agitation des flots ?

لَا تَسْتَحْيَ مِنْ إِعْطَاءِ الْقَلِيلِ فَإِنَّ الْجِرْمَانَ أَقْلُ مِنْهُ

شرم مداو از بخشیدن چیز اندک چه نومییدی از آن هم اندک است
N'aie pas honte de donner peu, car la décep-
tion est encore moins.

لَا يَكُنِ الْمُحْسِنُ وَالْمُسِيئُ إِلَيْكَ سَوَاءً فَإِنَّ ذَلِكَ
يُزْهِدُ الْمُحْسِنَ فِي الْإِحْسَانِ وَ يُتَابِعُ الْمُسِيئُ إِلَى

الِإِسَاءَةِ نباید نیکو کار و بد کردار در نزد تو همانند و یکسان باشند
چه این رفتار مرد نیکو کار را از روش نیک خویش بر کنار دارد و بد
کردار را هماره بکار ناهنجار خود وادار سازد

Tu ne dois pas traiter à égalité le bienfaiteur
et le malfaiteur; tu amènerais le premier à
renoncer à bien faire et tu encouragerais le
second dans sa mauvaise conduite.

لَا تُشْعِرْ قَلْبَكَ الْهَمَّ عَلَى مَا فَاتَتْ فَيَشغَلَكَ عَنِ الْإِسْتِعْدَادِ

لِمَا هُوَ آتٍ افسوس بر گذشته را به دل خود راه مده چه ترا از
آمادگی برای آینده باز دارد

Ne revêts pas ton cœur du regret du passé;

tu n'aurais pas ainsi le temps de t'occuper de l'avenir.

لَا غِنَاءَ كَالْقُنُوعِ هَيْجِ دَارَانِي مَانَد سَاز كَارِي وَ مِيَانَه رُوي نِيست
Il n'y a pas de richesse comme la tempérance.

لَا ذُخْرَ كَالْعِلْمِ هَيْجِ كَنْجِينَه چُون دَانش نِيست
Il n'y a pas de trésor comme le savoir.

لَا حُلَّ لَ كَالْأَدَابِ هَيْجِ زُبُورِي چُون فَرَهَنگ نِيست
Il n'y a pas de parure comme la politesse.

لَا عَقْلَ مَعَ شَهْوَةٍ بَا شَهْوَتِ وَ كَامْجُوتِي خَرْد نِيابد
Point de sagesse dans la volupté.

لَا تَقُومُ حَلَاوَةُ اللَّذَّةِ بِمَرَارَةِ الْأَفَاتِ
شِيرِينِي كَامْكَارِي بَا تَلْخِي پِيش آمَد هَاي نَاهَنْجَار نِيابد
La douceur des plaisirs ne vaut pas l'amertume des déceptions.

لَا يَشْبَعُ الْمُؤْمِنُ وَ أَخَاهُ جَائِعٌ
مَرْد خَدَا يَرَسْت تَا بَرَادَرش گَرَسَنَه اسْت شَكْم سِير نَسَازَد
Le bon croyant ne mange pas à sa suffisance tant que son frère est affamé.

يُسْتَدَلُّ عَلَى زَوَالِ الدُّوَلِ بِأَرْبَعِ تَضْيِيعِ الْأَصْوَلِ
وَالْتَمَسْكَ بِالْفُرُوعِ وَتَقَدَّمَ الْأَرَادِلِ وَتَأَخَّرَ الْأَفْضَلِ

چهار چیز نشانه ویرانی کشور شمرده شود از ریشه دست شستن و
به شاخ و برگ پیوستن و پیش افتادن فرومایگان و پس رفتن هنرمندان
La décadence d'un royaume se déduit de
quatre indices :

L'abandon des principes;
l'attachement aux conséquences;
la supériorité des gens vils;
l'infériorité des hommes de mérite.

يُكْرَمُ السُّلْطَانُ لِسُلْطَانِهِ وَالْعَالِمُ لِعِلْمِهِ وَالْمَعْرُوفُ

لِمَعْرُوفِهِ وَالْكَبِيرُ لِسِنِّهِ كَرَامِي مِدَارِنْد يَادشَاه رَابْرَاي نِيرومندی
او و دانشمند را بیاس دانش و نیک نام را بیاس نیکی و سال خورده
را بیاس کهن سالی

Le souverain est respecté pour sa puissance,
le savant pour son savoir, le bienfaiteur pour
ses bienfaits, le vieillard pour son âge.

يَنَامُ الرَّجُلُ عَلَى التَّكْلِ وَلَا يَنَامُ عَلَى الظُّلْمِ

فرزند مرده شود که خسبد ولی ستم دیده نخوابد

On supporte la mort de son enfant mais on
ne supporte l'oppression.

يَوْمُ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ عَلَى

الْمَظْلُومِ رُوزِ دَادِ خَوَاهِي وَ كِينِه كَشِي سَتَمِ دِيدِه اَز سَتَمِ كَارِ سَخْتِ

تَرِ اسْتِ اَز رُوزِ بِيْدَادِ سَتَمَكْرِ بَرِ سَتَمَكَشِ

Le jour de la vengeance de l'opprimé est plus terrible que le jour de l'oppression du tyran.

الْكَمَالُ فِي الدُّنْيَا مَفْقُودٌ رِسَائِي دَرِ كَيْتِي نَابَابِ اسْتِ

La perfection n'est pas de ce monde.

يَا دُنْيَا غُرِّي غَيْرِي لِأَحَاجَةٍ لِي فِيكَ قَدْ طَلَّقْتُكَ ثَلَاثًا

لَا رَجْعَةَ لِي فِيهَا أَي كَيْتِي دِيكْرِي رَا جِزِ مِنْ بَعْرِبِ مِنْ بَسْوِي تُو

نِيَا زَمَنْدِ نِيَسْتَمِ هَرِ آيْنِه تَرِ اسِه بَارِه رِهَا كَرْدَمِ وَ چِنَانِ اَز تُو بَرِيْدِه اَم
كِه دِگَرِ بَارِه بَدَانِ بَا زِ كَشْتَمِ نِيَسْتِ

O monde! trompe un autre que moi; je n'ai pas besoin de toi, je t'ai répudié trois fois, je ne t'épouserai donc plus!

(N. d. T.-La loi musulmane précise que le divorce n'est définitif que si les termes "trois fois" sont exprimés dans l'acte de répudiation.)

أَلَا مَوْرُ الْمُنْتَظِمَةِ يُفْسِدُهَا الْخِلَافُ

دُودِ سَتَكِي كَارِ هَايِ آ رِ اسْتِه وَ بِي رِ اسْتِه رَا بَرِ يَشَانِ سَا زِدِ

Les affaires les mieux ordonnées sont désorganisées par les divergences.

الْفُرْصَةُ سَرِيْعَةٌ الْفَوْتُ بِطِيْمَةِ الْعَوْدِ

هنگام کامیابی بزودی از دست رود و باسانی باز نگردد

L'occasion passe rapidement et ne revient que lentement.

الْبَحِيْلُ نَحَازِنُ وَرَثَتِهِ اَنْكَسَ كَه نَخُوْرِد وَ اَنْدُوْخْتِه نَمُوْد كَسْنَجُوْر
بازماندگان خویش است

L'avare est le trésorier de ses héritiers.

الْفَحْرَمْسُ خَيْرٌ مِّنَ الْكِذْبِ كَسْنَك بُوْدن بَه اَز كَفْتن بَه دَرُوْغ اسْت

Il vaut mieux être muet que de mentir.

اَلْدُّنْيَا سَمٌّ اَكَلْتَهُ مِنْ لَا يَعْرِفُوْهُ

کیتی زهری است که بتوشد آنرا کسی که نشناسدش

La vie est un poison qu'on absorbe si on ne le connaît pas.

اِحْفَظْ رَاسَكَ مِنْ عَثْرَةِ لِسَانِكَ

سر خویش را از لفظش زبان پاسدار

Protège ta tête contre les défaillances de ta langue.

اَفْتَيْسِ الْعِلْمَ فَإِنَّكَ إِنْ كُنْتَ غَنِيًّا زَانِكٌ وَإِنْ كُنْتَ

فَقِيرٌ أَمَّا نَكَ مِنْ دَانِشْ بَهْرَه بَر كَبِيرْ چَه اَكْرَمِي نِيَازْ بَاشِي تَوْرَا بِيَا رَا بَد

و اگر تنگدست مانی تورا روزی رساند

Acquiers la science: elle te pare si tu es riche;
elle te nourrit si tu es pauvre.

الْدَوْلَةُ كَمَا تُقْبَلُ تُدِيرُ الدُّنْيَا كَمَا تَجْبِرُ تَكْسِرُ

فرهی و نیکبختی چنانکه روی میکند پشت میکند روزگار چنانکه
شکسته را پیوند میکند درهم میشکند

L fortune se détourne comme elle s'approche;
la vie brise comme elle soulage.

الْأَمْهَاتُ لِلنِّسَاءِ شِيمَةُ النُّوْكَى

فریفتگی بزنان خوی نابخردان است

S'adonner aux femmes est le naturel des
stupides.

الْأَنْسُ رَجُلَانِ جَوَادِلًا يَجِدُ وَوَاحِدًا لَا يُسِفُ

کرم داران عالم را درم نیست درم داران عالم را کرم نیست سعدی

Les hommes sont de deux sortes: des géné-
reux qui ne sont pas riches et des riches qui
ne donnent pas.

أَلْخَطُّ لِسَانُ الْيَدِ نَكَارُشِ دَسْتِ رَا زَبَانَ اسْت

L'écriture est la main de la langue.

أَلْعَقْلُ غَرِيْبَةٌ تَرِيْدُ بِالْعِلْمِ وَالتَّجَارِبِ

خرد کوهری است که بدانش و آزمایش فزونی گیرد

L'intelligence est un don naturel qui s'accôit par l'instruction et l'expérience.

اسْتَصِيْحُوا مِنْ شُعْلَةٍ وَاَعْظِ مُتَعَطِّ

از چراغ دانش آنکس که بند دهد و خود کار بندد روشنائی گیرید

Eclairez-vous à la flamme des conseils de celui qui les met en pratique.

اِنْتَظِرُوا وَالْفَرْجَ وَلَا تَيْسُّوْا مِنْ رَوْحِ اللّٰهِ

نگران کشایش باشید و از بخشایش کردگار نومید نشوید

Attendez la joie après la tristesse et ne désespérez pas de a miséricorde divine.

اِيَّاكَ وَالْمُجَاهِرَةَ بِالْفُجُوْرِ فَانَّهُ مِنْ اَشَدِّ الْمَثَانِمِ

بهریز از گناه آشکار که از سخت ترین بزه کاری شمرده شود

Evite de commettre publiquement des débâches; c'est un des péchés les plus violents

إِيَّاكَ وَالْجُورَ فَإِنَّ الْجَائِرَ لَا يَشْمُ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ

برهیز باد تو را از ستمکاری زیرا که بیدادگر بوی بهشت نشنود
Garde-toi d'opprimer : le tyran ne sent pas
l'odeur du paradis.

.....

إِيَّاكَ وَالْبِطْنَةَ فَمَنْ لَزِمَهَا كَثُرَتْ أَسْقَامُهُ وَفَسَدَتْ

آخلامه برهیز باد تو را از شکم خوارگی چه هر کس بسیار خورد
درد و بیماری فراوان کشد و خوابهای پریشان بیند
Garde-toi du ventre plein qui conduit aux
maladies et corrompt les songes.

.....

إِيَّاكَ وَمُصَادَقَةَ الْأَسْحَقِ فَإِنَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَنْفَعَكَ فَيَضُرُّكَ

برهیز باد تو را از دوستی با آدان و نابخرد که چون خواهد بتو
سود رساند زیان رساند

Garde-toi de cultiver l'amitié d'un sot : il veut
l'être utile et il te nuit.

.....

إِيَّاكَ وَمُعَاشَرَةَ الْأَشْرَارِ فَإِنَّهُمْ كَالنَّارِ مُبَاشِرَتُهُمْ تُحْرِقُ

برهیز از آمیزش با بدکاران که آتش راما تند و نزدیکی آنها میسوزاند
Garde-toi de la société des méchants ; ils res-
semblent au feu qui brûle ceux qui l'approchent.

.....

أَلْعَالِمُ يَعْرِفُ الْجَاهِلَ لِأَنَّهُ كَانَ قَبْلَ جَاهِلًا الْجَاهِلُ

لَا يَعْرِفُ الْعَالِمَ لِأَنَّهُ لَمْ يَكُنْ مِنْ قَبْلُ عَالِمًا

را شناسد زیرا خود از پیش نادان بوده و نادان دانشمند را نشناسد
چونکه از پیش دانشمند نبوده است

Le savant connaît l'ignorant parce qu'auparavant il était ignorant lui-même, mais l'ignorant ne connaît pas le savant puisqu'il ne l'a jamais été.

أَلْجَهْلُ فِي الْإِنْسَانِ أَضْرَمِنَ الْأَكِلَةِ فِي الْبَدَنِ

آدمی را نادانی بر زیان تر از خوره است در کالبد

L'ignorance est plus nuisible à l'homme qu'un chancre dans le corps.

أَلْأَمَلُ كَالسَّرَابِ يَعْرِى مَنْ رَأَاهُ وَيَنْخَلِفُ مَنْ رَجَاهُ

آرزو سراب را ماند بفریبد کسی را که بدو نگران شود و نومید کند
آنکس را که بروی امیدوار باشد

L'espoir ressemble au mirage: il trompe celui qui le voit et contrarie qui compte sur lui.

أَلْجِدَّةُ ضَرْبٌ مِنَ الْجُنُونِ لِأَنَّ صَاحِبَهَا يَنْدَمُ فَإِنْ لَمْ

يَنْدَمُ فَجُنُونُهُ مُسْتَحْكَمٌ تَنْدُ خُونِي بَهْرِي از دیوانگی است چه

دارنده این خوی پشیمان شود و اگر پشیمان نشود دیوانگی او استوار باشد
L'emportement est une sorte de folie puisqu'il
est suivi du repentir; et s'il n'en est pas suivi,
c'est que la folie est solidement établie.

الْقَلْبُ يَنْبُوعُ الْحِكْمَةِ وَالْأُذُنُ مَفِيضُهَا

دل چشمه فرهنگ است که از راه گوش آب پذیرد

Le cœur est la source de la morale et l'oreille
son canal.

الْمُتَعَبِدُ بِغَيْرِ عِلْمٍ كَحِمَارَةِ الطَّاحُونَةِ تَدُورُ وَلَا تَبْرَحُ

مِنْ مَكَانِهَا آنکس که بدون دانش پرستش کند خر آسیا را ماند

که همواره بچرخد و از جای خود گامی برون تر ننهد

Qui se voue au culte de Dieu sans être ins-
truit ressemble à l'âne du moulin qui tourne
sur place.

إِلَّا يُؤْمَانُ وَالْعَقْلُ أَخَوَانِ تَوْأَمَانِ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ أَحَدَهُمَا

إِلَّا بِصَاحِبِهِ آئین و خرد دو برادر همزادند خداوند هیچ یک را بی

دیگری نپذیرد

La croyance et la sagesse sont deux frères
jumeaux que Dieu ne reçoit pas l'un sans
l'autre.

الْأَناسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا

مردم خوابند هنگامیکه مردند بیدار میشوند

Les hommes dorment, ils se réveillent quand ils meurent.

الْأَناسُ يَزِمَانِهِمْ أَشْبَهُ مِنْهُمْ بِآبَائِهِمْ

مردمان بروز کار خود بیشتر همانند باشند تا به پدران خویش

Les hommes ressemblent plus à leur époque qu'à leurs pères.

الْمُرُوَّةُ اسْمٌ جَامِعٌ لِلسَّائِرِ الْقَضَائِلِ وَالْمَحَاسِنِ

حوانمردی ناهی است که بخودی خود همگی هنرهای ستوده و خوی های پسندیده را در بر دارد

La grandeur d'âme est un terme général qui renferme toutes les autres qualités.

الْمَنْعُ الْجَمِيلُ أَحْسَنُ مِنَ الْوَعْدِ الطَّوِيلِ

به خوشی نومیگرد کردن به از نوید دور و دراز دادن است

Un beau refus vaut mieux qu'une promesse lointaine.

الْعِزُّ مَوْجُودٌ فِي خِدْمَةِ الْخَالِقِ فَمَنْ طَلَبَهُ فِي خِدْمَةِ

الْمَخْلُوقِ لَمْ يَجِدْهُ سِرٌّ أَفْرَازِي دَرِ بِنْدِ كِي آ فَرِيدِ كَارِ اسْت

کسی که آنرا در کمتری آفریدگان بجوید هرگز نیابد
La gloire est dans le service du Créateur ; qui
la cherche auprès de la créature ne la trou-
vera jamais.

أَنْظُرُ إِلَى الدُّنْيَا نَظْرَ الزَّاهِدِ الْمُفَارِقِ وَلَا تَنْظُرُ إِلَيْهَا
نَظْرَ الْعَاشِقِ الْوَامِقِ كَيْتِي رَا بِيْجِشْمِ يَكْنُفَرُ كِنَارَهُ كَبِيرِ دَوْرِي
گزین بنگر نه بیچشم يك شیفته دلداده
Regarde le monde d'un œil d'ascète isolé et
non pas de celui d'un homme qui l'aime
éperdûment.

أَطِيعَ مَنْ فَوْقَكَ يُطِيعَكَ مَنْ دُونَكَ
فرمان برتر از خود را بپذیر تا زیردستان فرمانت برند
Obéis à ton supérieur, tu seras obéi par ton
inférieur.

إِيَّاكَ وَمُعَاشِرَةَ مُتَنَبِّئِي عَيُوبِ النَّاسِ فَإِنَّهُ لَنْ يَسْلِمَ
مُصَاحِبُهُمْ مِنْهُمْ بِيْرِهِزَّازِ آمِيزِشِ بَا كِسَانِي كِهْ دَرِجِسْتَجُوِي بَدِيْهَائِي
دیگرانند چه هرگز همنشین آنها هم از آنها آسوده نمانند
Evite la société de ceux qui critiquent les vices
d'autrui: leur compagnon ne peut jamais leur
échapper.

إِيَّاكَ وَمُسْتَهْجَنَ الْكَلَامِ فَإِنَّهُ يُؤْغِرُ الْقُلُوبَ

برهیز باد تو را از سخن زشت و نا پسند زیرا دل ها را بکین آورد
Garde-toi des paroles outrageantes: elles enflamment les cœurs de colère.

إِيَّاكَ وَكَثْرَةَ الْكَلَامِ فَإِنَّهَا يُكْثِرُ الزَّلَّلَ وَيُورِثُ الْمَلَلَ

برهیز از پر گوئی که فروان لغزش آورد و آزدرد کمی زايد
Evite le bavardage qui cause souvent l'erreur et l'ennui.

إِيَّاكَ وَ أَنْ تَذْكَرَ مِنَ الْكَلَامِ مُضْحَكًا وَإِنْ حَكَيْتَهُ عَنْ

غَيْرِكَ بيندیش از گفتن سخنی که بر تو بخندند هر چند آن را
از زبان دیگری باز گوئی

Garde-toi de prononcer une parole risible, même si tu la rapportes d'autrui.

إِيَّاكَ وَالْمَلَقَ فَإِنَّ الْمَلَقَ لَيْسَ مِنْ خَلَائِقِ الْإِيمَانِ

برهیز باد تو را از چاپلوسی که این روش با آئین خدا پرستی نسازد
Garde-toi de la flatterie, ce n'est pas un caractère de la foi.

إِيَّاكَ وَمُصَاحَبَةَ أَهْلِ الْمُسُوقِ فَإِنَّ الرَّاغِبِي يَفْعَلُ قَوْمٍ

كَأَلْوَاحِدٍ مِنْهُمْ ۚ يِيرْهِيزُ مِنْ آمِيزِشِ بَا بَرَهَكَارَانِ چِه هِر كَسِ

کردار گروهی را پذیره شود مانند يك تن از آنها است

Evite la société des débauchés: qui admet la conduite d'un groupe en est comme l'un des membres.

.....

إِيَّاكَ وَظَلَمَ مَنْ لَا يَجِدُ عَلَيْكَ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهُ

بیرهیز از ستم کردن با کسی که دسترس بیآوری جز خداوند ندارد

Garde-toi d'opprimer celui qui, contre-toi, n'a d'autre protecteur que Dieu.

.....

أَفْضَلُ الْجُودِ إِبْصَالُ الْحُقُوقِ إِلَى أَهْلِهَا

بالاترین بخشندگی رسانیدن حق مردم است با آنها

La meilleure générosité est de faire droit à ceux qui ont droit.

~~~~~

إِذَا أَقْبَلَتْ الدُّنْيَا عَلَى عَبْدٍ آعَارَتْهُ حُسَيْنَ غَيْرِهِ وَإِذَا

آدبَرَتْ عَنْهُ سَلَبَتْهُ حُسَيْنَهُ ۚ هِر كَاهِ رِرْزِ كَارِ بَرِ بِنْدِ ثَرَوِي آوَرْدِ

خوی ستوده دیگران را بنام وی کند و چون از او روی گرداند هنرهای

پسندیده خود او را هم برای او نشتاند

Lorsque la fortune te sourit elle te prête les qualités d'autrui, et quand elle se détourne de toi elle te prive de tes propres qualités.

أَيْنَ مَنْ كَانَ أَطْوَلَ مِنْكُمْ أَعْمَارًا وَأَعْظَمَ آثارًا أَيْنَ مَنْ
بَنَى وَشَيْدَ وَفَرَشَ وَمَهَّدَ وَجَمَعَ وَعَدَّدَ أَيْنَ كِسْرَى وَ
قَيْصَرَ وَتَبَعَ وَحَمِيرَ كجا هستند کسانی که در میان شما بدرازی
روزگار بسر بردند و یادگارهای بزرگ از خود باز گذاشتند کجا
هستند آنهایی که کاخ باند ساختند و پرداختند بگسترده و بیاراستند
انباشتند و اندوختند کجا هستند خسرو و قیصر کجا هستند تبع و حمیر
(شهر یاران یمن)

Où sont ceux de vous qui ont eu la vie la plus longue, qui ont laissé les plus grands monuments, qui ont construit, fortifié, arrangé, orné? Où sont ceux qui ont accumulé, thésaurisé? Où sont Chosroès de Perse, César de Rome, les rois de l'Yémen?

أَلَا وَإِنَّ مِنَ النِّعَمِ سِمَةَ الْمَالِ وَأَفْضَلَ مِنْ سِعَةِ الْمَالِ صِحَّةُ
الْبَدَنِ وَأَفْضَلُ مِنَ صِحَّةِ الْبَدَنِ تَقْوَى الْقَلْبِ
آگاه باش که یکی از کامروائی ها گشایش روزی است و از آن
برتر تندرستی و از تندرستی بالاتر یارسائی دل است

Holà! La richesse est un bienfait, mais la santé est préférable; préférable encore est la vertu du cœur.

.....

أَوَّلُ الشَّهْوَةِ طَرْبٌ وَآخِرُهَا عَطَبٌ

آغاز شهوت رانی شادمانی است و فرجامش تباهی جاودانی

Le commencement de la volupté est la joie, la fin est la ruine.

أَكْبَرُ الْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ غَيْرَكَ بِمَا هُوَ فِيكَ

بزرگترین گزوی و کاستی آن است که خوی نا پسند خود را بر دیگران خورده کبری

Le plus grand vice est de critiquer un autre d'un défaut que tu as toi-même.

أَفْضَلُ مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ تَرْكُ الذَّنْبِ

نیکوتر از پوزش خواستن گناه نکردن است

Il vaut mieux ne pas commettre le péché que d'en demander l'absolution.

أَهْلُ الْعَيْشِ إِطْرَاحُ الْكُلْفِ

کوارترین زندگانی دور افکندن پیرایه است

La vie la plus simple consiste à condamner les façons.

أَصْعَبُ السِّيَاسَاتِ تَغْيِيرُ الْعَادَاتِ دَشْوَارِ تَرِينِ كَارِهَا دَر

کشور داری دگرگون ساختن روش مردمان است

La réforme politique la plus ardue est dans
le changement des coutumes.

آوهن الأعداء كيداً من أظهر عداوتهُ ناجيز ترين دشمنان
از در کين و نيرنگ کسی است که دشمنی خود را آشکار کند
Le plus négligeable des ennemis est celui qui
manifeste sa haine.

إِذَا بَلَغَ اللَّئِيمُ قَوْقَ مِقْدَارِهِ تَسَكَّرَتْ أَحْوَالُهُ
هنکامی که فرومایه از اندازه خود فراتر رود رفتارش دگرگون شود
Lorsque l'avare réussit au delà de sa mesure
sa mine change.

إِذَا رَأَيْتَ فِي غَيْرِكَ خُلُقًا كَمِثْلِكَ فَتَجَنَّبْ مِنْ نَفْسِكَ أَمْثَالَهُ
هرگاه خوی نکوهیده در دیگری نگرستی از مانند آن در خوشتن
دوری جوی

Lorsque tu vois chez autrui un trait blâmable,
évite le semblable dans ta propre personne.

إِذَا رَأَيْتَ مَظْلُومًا فَأَعِنْهُ عَلَى الظَّالِمِ
هرگاه ستم کشیده را نگرستی از رادر برابر بیدادگر یاری کن
Lorsque tu rencontres un opprimé, assiste-le
contre l'oppresser.

إِذَا رَأَيْتَ عَالِمًا فَكُنْ لَهُ خَادِمًا

چون دانشمندی را بینی او را بنده و فرمانبردار باش

Lorsque tu vois un savant fais-toi son serviteur.

إِذَا أَطْعَمْتَ فَاشْبِعْ أَكْرَمِ مِخْوَاطِي سِيرِ كُنْ

Si tu nourris les pauvres, rassasie-les.

إِذَا قَدَّمْتَ الْفِكْرَ فِي أَعْمَالِكَ حَسَنْتَ عَوَاقِبَكَ فِي كُلِّ أَمْرٍ

اگر در رفتار و کردار خویش نخست بزرفی اندیشه فرمائی در هر کار
سر انجام نیک یابی

Si tu n'agis qu'après réflexion, tu mèneras
chaque affaire à bonne fin.

إِنَّ دُنْيَاكُمْ هَذِهِ لَأَهْوَنُ فِي عَيْنِي مِنْ عِرَاقٍ خَيْرِي

فِي يَدَيْمَجْدُوْمٍ وَأَحْقَرُ مِنْ وَرَقَةٍ فِي فَمِّ جَرَادَةٍ

همانا این کیتی شما در چشم من خوار تر است از استخوان خوکی در
دست خوره داری و ناچیز تر است از برگی در دهان مایلی

Par Dieu, votre monde ici-bas est plus mépris-
sable à mes yeux que l'os décharné d'un porc
dans la main d'un lépreux ; et plus humble
qu'une feuille dans la bouche d'une sauterelle.

إِنَّ بَطْنَ الْأَرْضِ مِيتَةٌ وَظَهْرَهَا سَقِيمٌ

همانا شکم زمین آکنده از مردگان است و پشت آن جایگاه بیماران
Le sein de la terre est peuplé de morts et la surface de malades.

إِنَّ الْبَهَائِمَ هَمُّهَا بَطُونُهَا إِنَّ السَّبَاعَ هَمُّهَا الْعُدْوَانُ عَلَى

غَيْرِهَا هَمَانَا چار یا بایان را اندیشه جز شکم و درندگان را آهنگی جز
آزار دیگران نیست

Les bestiaux n'ont d'autre souci que leur ventre; et les fauves ne pensent qu'à faire du mal aux autres.

~~~~~

إِنَّ كَرَمَ اللَّهِ تَعَالَى لَا يَنْقُضُ حِكْمَتَهُ فَلِذَلِكَ لَا تَقَعُ إِلَّا

جَابَةً فِي كُلِّ دَعْوَةٍ هَمَانَا بخشایش پروردگار حکمت او را بر
نتابد از اینجاست که هر درخواستی بر آورده نشود

La générosité de Dieu n'abroge pas sa sagesse; c'est ainsi qu'il n'exauce pas chaque demande.

.....

إِنَّ أَكْرَمَ الْمَوْتِ الْقَتْلُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا تُف

ضْرَبَةٌ بِالسَّيْفِ أَهْوَنُ عَلَيَّ مِنْ مِيتَةٍ عَلَيَّ الْفَرَّاشِ
همانا بهترین مرگ کشته شدن در بینه کارزار است سو گنبد با آن کس که

روان من دردست اوست که هزارشمشیر بر من از مردن در بستر کوارا تر
آید

Certes, la plus honorable des fins est la mort
au champ d'honneur. Je jure sur Celui qui
dispose de mon âme que je préfère recevoir
mille coups de sabre que de mourir dans mon
lit!

“ N. d. T. :

Ceux qui pieusement sont morts pour la patrie,
Ont droit qu'à leur cercueil la foule vienne
et prie.

Entre les plus beaux noms leur nom est le
plus beau.

Toute gloire pres d'eux passe et tombe éphé-
mère ;

Et, comme ferait une mère,

La voix d'un peuple entier les berce en leurs
tombeaux.

VICTOR HUGO “

إِنَّ الْحَازِمَ مَنْ لَا يُضَرُّ بِالْحَدِجِ إِنَّ الْعَاقِلَ مَنْ لَا يُخَدَعُ
لِلطَّمَعِ

همانا مرد دور اندیش از نیرنگ دیگران زیان نبیند و
خردمند برای آرزو فریفته نشود

Certes, l'homme prévoyant n'est pas atteint
par la ruse et l'homme sage n'est pas trompé
par la cupidité.

إِنَّ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ كَرَجُلٍ لَهُ امْرَأَتَانِ إِذَا رَضِيَ

أَحَدَهُمَا اسْتَخَطَّ الْآخَرَ هِمَا إِنَّ سِرَّي دوزن را

مانند که در خانه مردی باشند هر يك را خوشنود بدارد آن ديگر خشم كيرد

Cette vie et la vie future ressemblent aux deux femmes d'un bigame; quand l'une est contente l'autre se fâche.

إِنَّ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ يَعْمَلَانِ فِيكَ فَاعْمَلْ فِيهِمَا وَ يَا خُذَانِ

مِنْكَ فَخُذْ مِنْهُمَا هِمَا شب و روز در تو كار كند پس تو آنها

را بكار بند و از تو باز ستانند پس تو از آنها باز كير

La nuit et le jour agissent sur toi, agis donc sur eux; ils prennent de toi, prends donc d'eux.

إِنَّ لِلْمِحَنِ غَايَاتٌ وَلِلْغَايَاتِ نَهَايَاتٌ فَاصْبِرُوا لَهَا حَتَّى

تَبْلُغَ نَهَايَاتُهَا هِمَا بدبختی را فرجامی است و برای هر فرجام

سرانجامی پس شكيبائی كزبند تا بيابان خود برسد

Certes, il y a des limites aux malheurs, ils auront un terme, patientez donc jusqu'à ce que leur fin arrive.

إِنَّ أَوْفَاتَكَ أَجْزَاءُ عَمْرِكَ فَلَا تُنْفِذْ لَكَ وَقْتًا فِي غَيْرِ مَا

يُنْجِيكَ هِمَا هر دمى كه بگذرد لختی از زندگانی تو است پس هنگام

را جز برای دستکاری خود بکار منبذ

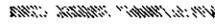
Chacun de tes instants est une partie de ta vie; n'emploie donc ton temps que pour ton salut.

إِنِ وَقَعَتْ بَيْنَكَ وَبَيْنَ عَدُوِّكَ قَضِيَّةٌ عَقَدْتَ بِهَا صَلْحًا
وَالْبَسْتَهُ بِهَا ذِمَّةً فَحُظِّ عَهْدَكَ بِالْوَفَاءِ وَارَعَ ذِمَّتَكَ

بِالْأَمَانَةِ هرگاه میان تو و دشمن تو پیش آمدی روی کند که
باشی انجامد پیمان خود را بجای آر و گفتار خویش را براستی
استوار دار

Si un évènement amène la réconciliation entre ton ennemi et toi et que tu engages ta parole, respecte tes obligations et conforme-toi à la voix de ta conscience.

إِن لَّمْ تَكُنْ حَلِيمًا فَتَحَلَّمْ فَإِنَّهُ قَلَّ مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ
إِلَّا أَوْشَكَ أَنْ تَصِيرَ مِنْهُمْ أَكْرَ بَرْدبَارِ نِيسْتِ خَوِيشِ رَا وَا

نمود به بردباری میفرماید چه بسیار اندک است که کسی خود را به مردمی
همانند سازد و او را در شمار آن گروه نیاورند

Si tu n'es pas patient, montre que tu l'es; car il arrive rarement qu'on imite des gens sans devenir semblable.

إِنكُمْ إِلَى كِتَابِ الْآدَبِ أَحْوَجُ مِنْكُمْ إِلَى
اِكْتِسَابِ الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ همانا شما به فرا گرفتن فرهنگ
و هنر نیاز مندتر هستید از بدست کردن سیم و زر

Certes, vous avez plus besoin d'acquérir une
bonne éducation que de gagner de l'argent et
de l'or.

إِنكُمْ طُرْدَاءُ الْمَوْتِ الَّتِي إِنْ أَقَمْتُمْ أَخَذَتْكُمْ وَإِنْ
فَرَرْتُمْ مِنْهُ آذَرَ كَكُمُ همانا شما نخجیرهای مرگید اگر بجای

بمانید دست میآرد شما را و اگر بگریزید هم درمی یابد شما را

Vous êtes le giber poursuivi par la mort; si
vous restez en place elle vous saisit, et si
vous la fuyez elle vous rattrape.

إِنَّمَا أَهْلُ الدُّنْيَا كِلَابٌ عَاوِيَةٌ وَسِبَاعٌ ضَارِيَةٌ يَهْرُ بَعْضُهَا
عَلَى بَعْضٍ وَيَأْكُلُ كُلُّ عَزِيْزٍ هَا ذَلِيْلَهَا وَيَقْهَرُ كَبِيْرَهَا

صَغِيْرَهَا نَعْمَ مَعْمَلَةٌ وَأُخْرَى مُهْمَلَةٌ همانا مردم کیتی سگان
فرباد کننده و درندگان زیان رساننده اند بانگ میزنند گروهی بر
گروه دیگر و میخورد آنکس که تواناست فروتنان را و چیره شود
آنکس که بزرگ است بر خردان شتران را مانند که برخی را پایبند
زده و برخی دیگر را رها کرده باشند

Les habitants de ce monde ne sont que des

chiens aboyeurs et des bêtes féroces hurlant les unes contre les autres : les forts mangent les faibles et les grands subjuguent les petits. Ce sont des chameaux, les uns entravés et les autres abandonnés.

إِنَّمَا حُضِرْنَا عَلَى الْمَشَاوِرَةِ لِأَنَّ رَأْيَ الْمَشِيرِ صِرْفٌ وَرَأْيَ
الْمُسْتَشِيرِ مَشُوبٌ هَمَانَا دَسْتُورٌ بِهِ كَنكَاشٌ دَادَهُ شَدَّهُ زِيرًا رَأْيَ
آنكس كه از وی مشورت نمایند بی آرایش و تابناک است و رأی مشورت
کننده آلوده و تابناک

Nous sommes incités à nous entourer de conseils parce que l'avis de celui que l'on consulte est impartial, tandis que l'opinion de celui qui demande des conseils est trouble.

بِالْعَافِيَةِ تُوجَدُ لَذَّةُ الْحَيَاةِ
با تندرستی شیرینی زندگانی را دریابیم

Dans la santé on éprouve le plaisir de vivre.

بِئْسَ الْوَجْهُ الْوَقَّاحُ جَهْ زَشْتٌ اسْتِ رُوی مُردِ بِي شَرْمٍ وَ دَرِيدِهِ

Quel vilain visage que celui d'un impudent.

يَسَسَ الْوِزْرَ أَكْلُ مَالِ الْيَتَامِ

بدترین بارگناه دست یازی به اندوخته پدر مردگان است

Quel crime odieux que de s'emparer du bien de l'orphelin.

تَرَكَ جَوَابَ السَّفِيهِ أَبْلَغُ جَوَابِهِ

شیواترین پاسخ نادان او را پاسخ نادان است

Le silence est la réponse la plus éloquente à un sot.

تَوَاضَعُوا لِمَنْ تَتَلَمَّوْنَ مِنْهُ الْعِلْمَ وَ لِمَنْ تَعَلِّمُونَهُ

فروتنی کنید درباره آنکس که از او دانش آموزید و هم درباره آنکس که از شما دانش فراگیرد

Soyez respectueux envers celui qui vous enseigne et aussi à l'égard de ceux à qui vous enseignez vous-mêmes.

تَدَبَّرْ قَبْلَ أَنْ تَهْجُمَ نَحْسَتِ ائِدِيثَه كُنْ وَ اَنكَاهِ فَرْمَانِ نَبِرْدِ دِه

Réfléchis avant de donner l'assaut.

تَرْكِيَةُ الْاَشْرَارِ مِنْ اَعْظَمِ الْاَوْزَارِ

ستایش ناپکاران از بزرگترین گناهان است

Louer les méchants est un des plus grands péchés.

تَوْبُ الْعِلْمِ يُحْلِدُكَ وَلَا يَبْلَىٰ وَبُقَيْكَ وَلَا يَفْنَىٰ

جامه دانش جاوید دارد تو را و کهنگی نپذیرد و پایدار دارد تو را و
نابود نشود

L'habit de science se conserve perpétuellement
sans s'user.

تِيَابُكَ عَلَىٰ غَيْرِكَ أَبْقَىٰ لَكَ مِنْهَا عَلَيْكَ جَمَّةٌ كَمَا بَدِيغِي

پوشانی از بهر تو بیشتر پایدار ماند تا خود دربر کنی

L'habit que tu donnes à autrui t'apportera une
satisfaction plus durable que si tu le portes
toi-même.

أَقْوَىٰ النَّاسِ مَنْ قَوَّىٰ عَلَىٰ نَفْسِهِ

نیرومندترین مردم کسی است که بر خویشتن نیرومند شود

Le plus fort des hommes est celui qui est
de force à lutter avec sa propre personne.

حَدُّ اللَّسَانِ أَمْضَىٰ مِنْ حَدِّ السِّنَانِ

نوک زبان برنده تر است از نوک نیزه

La pointe de la langue est plus aigüe que
celle de la lance.

خَفْ تَأْمَنَ اَنْدِيشَه نَاك باش تا در آسایش مانی

Sois prudent, tu éviteras le danger.

(N. d. T. La prudence est la mère de la sûreté.)

خَيْرُ الْعُلُومِ مَا أَصْلَحَكَ

بهترین دانش آن است که تو را از گزوی برهاند

La meilleure instruction est celle qui te corrige.

